

ἔχει τίποτε πού ν' ἀρίστη τοῦ πλήθους· περήφανη, κρατιέται μακριά ἀπό τοὺς κυνηγούς τῶν εὐκολῶν.

Ὅλα του τὰ ποιήματα, ἀπὸ τὸ 1850 ὡς τὰ 1900, ἀποτελοῦν ἓνα ᾠχοντὸ τόμο. Μὰ οἱ στίχοι του δὲν εἶναι ὅλο τὸ ἔργο. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνῶμε οὔτε τὸν καθηγητὴ οὔτε τὸν κριτικὸ.

Ἀπὸ τὰ 1860 ὡς τὰ τελευταῖα τοῦτα χρόνια ἔακουστος ἔγινε καὶ μὲ τὴ διδασκαλίαν τῆς Ἱταλικῆς γλώσσας στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βονωνίας. Σαράντα χρόνια δὲν ἔπαψε ψηλαφώντας ἀνάμεσα σὲ ὅλες τὶς μεριές τοῦ ἐμπιστεμένου στίς φροντίδες τοῦ κύκλου, δημοσιεύοντας κείμενα, ἀρχαῖα εἴτε νέα, μὲ πολυγῶστες καὶ παραστατικούς πρόλογους. Πρῶτος δοκίμασε νὰ χαράξῃ μὲ πλατεῖες γραμμές, σὲ μιὰ δυνατὴ σύνθεση, τὸ φιλολογικὸν ἔκτελιμα τῆς Ἱταλίας, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὡς τὸν Τάσσο· τὰ ἔργα τοῦ Δάντη, τοῦ Ἀρίστου, τοῦ Τάσσου, τοῦ Παρίνη, τοῦ Μαντσόνι, τοῦ Λεοπάρδη, τοῦ δόσαν ἀφορμὴν σὲ προσεχτικώτατα ζετασμένες μελέτες. Δὲν ὑπάρχει συγγραφείας καὶ δὲν ὑπάρχει καιρὸς μέσα στὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδας τοῦ πού νὰ μὴν ᾔρε κάποια γνώμη τοῦ Καρντούτση, εἴτε σὲ λόγον, εἴτε σὲ διάλεξιν, εἴτε σὲ ἄρθρον, εἴτε σὲ μάθημα.

Νὰ κ' ἓνα ἀπὸ τὰ περιφημότερα ποιήματα τοῦ Καρντούτση, τὸ «Βόιδι» :

«Σ' ἀγκῶν, πιστὸ Βόιδι· γλυκὸ αἶσθημα δύναμης καὶ εἰρήνης χύνεις μέσα στὴν καρδίαν μου, εἴτε ὅταν μεγαλόπρεπο, σὰν ἄγαλμα, ξαγναντεύεις τοὺς ἐλεύθερους καὶ καρπεροὺς κάμπους,

«Ἐἴτε ὅταν εὐχαριστημένον στάλειτρί σκύδοντας, βοηθᾷς τὸ γοργὸ ἔργο τοῦ ἀνθρώπου. Σὲ σπρώχνει καὶ σὲ κεντάει, κ' ἐστὶ τοῦ ἀποκρίνεται μὲ τὸ ἥσυχο γύρισμα τῶν ὑπομονετικῶν σου ματιῶν.

«Ἀπὸ τὰ πλατεῖά σου ὕγρα καὶ μαύρα ρουθόνια ἀχνόσκορπιέται τὸ πνέμα σου, καὶ σὰν περιχαρὸς ὕμνος τὸ μούγκρισμά σου χάνεται στὸ γαλήνιον αἶρα.

«Καὶ μέσα στὴν αὐστηρὴ γλυκάδα τοῦ γλαυκοῦ σου ματιοῦ καθρεφτίζεται, πλατεῖα καὶ ἥσυχη, τῆς τῆς πεδιάδας ἡ θεῖα πράσινη σιωπὴ». Κ.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Πουλιέται Δρ. 6

στὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς Ἑστίας.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Η ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ *

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πού τρώμαζε ὁ γιατρός. Γιὰ τοῦτο στοχάστηκε ἢ πὼς τὴ σκοτώνανε τάφεντικὰ τῆς στῆς δουλειᾶς, ἢ πὼς ἀδύνατο νὰ μὴ κατάλαβε ὁ κ. Ἀμάρος σὲ τί κατάστασιν βρισκότανε τὸ κορίτσι. Πυελονεφρίτις δεινὴ, μὲ πυουρίαν, χίματουρίαν καὶ χρομικὴ ἀκράτεια. Τὸ δεξιὸν τῆς τὸ νεφρὸν θάτανε γεμάτον ἀποστήματα, ὅλο σάπιο, σπυρωτὸ ἀπόζω, ἀφανισμένο ἀπὸ τὴν παντοτινὴν τοῦ τῆς σπυρίαν, γιατί βίβαιο πὼς θὰ σπυρωθλοῦσε. Καὶ δὲν ἔφτανε ἀφτό, μὰ παρατήρησε ἀκόμη ψηλαφώντας πὼς τῆς εἶχε φυτρώσει βαθιὰ μέσα στὴν οὐρήθραν κ' ἓνα χοντρούτσικο παρασάρκωμα, ἓνα χταπόδι ὅπως τὸν ὀνόμασανε στὴ Δύση ἀπὸ κάποια μισὴ καὶ ψέφτικη μορφῆς ἀναλογία μὲ τὸ ζῶον, παίρνοντας λέξη τοῦ Ἱπποκράτη πού σήμερις ἀπόκαμε στὴν ἑλληνικὴν, ἀφοῦ χταπόδι θὰ τὸ ποῦμε, ἔχει πολυπόδι. Τὸ παρασάρκωμα

*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ στο 228 φύλλο.

Ο ΑΠΟΚΟΣΜΟΣ

Τῆχα πού νᾶνσι ὁ ἀπόκοσμος πού νεῖρουμαι νὰ φτάσω; Ἀλαργινὰ καὶ ἀντίπερὰ κείθε ἀπ' τὰ κορφοβούνια, καὶ κείθε ἀπὸ τὰ πέλαγα, πρὸς τ' ἀκουράνια πέρα θπου τὸ μάτι ρίχνεται γοργὸ νὰ πᾶν νὰ σώσῃ, φαντάζει μίος' στὰ θάμπητα τοῦ ὄναιρου κάποιος κόσμος. Ἀλαργινὰ καὶ ἀντίπερὰ, γιὰ πρὸς τὸ χαρμῆρι, γιὰ κάτου στὴν ἀπλοχωρίαν πού βασιλεύει ὁ γῆλιος καὶ θπου τ' ἀλικοχρώματα μὲ τίς παθίρες ὥρες δῶθε σφιχταγκαλιάζονται καὶ κείθε ἀεροφιλιούνται, μαγεῦτρα χώρα ἀνοίγεται καὶ τὴν ψυχὴν μου κράζει. Ἀλαργινὰ καὶ ἀντίπερὰ, κατὰ τ' ἀγριορουμεῖν πού κανακεύει τὸ ὁ βορρῆας καὶ πού τὸ κρούει τὸ χιόνι, πού στὰ δασὰ τὰ στήθια τοῦ γλυκοκοιμάει μιὰ λίμνη καὶ πού τ' ἀσημοφίγγαρο τὴ νύχτα ἔχει κορῶνα, σέρνει τ' λαχτάρα μου βολὲς βολὲς νοῦ καὶ καρδιά μου. Μήτε μακριὰ μήτε σιμά, μὰ καὶ στὴ γειτονίαν μου φαντάζει ἓνα παράθυρο μὲ τὰ μυριστικά του. Ὅποτε ἀνοίγει τὸ πουρὸν καὶ θπου κλεῖ τὸ δαίλι σὲ βλέπω ἀνάμεσα, γλυκεῖα, καὶ πιά δὲν ἔχω ἀνάσα, καὶ νοιώθω τ' ἀδαρυμένο νὰ τρικυμῇ ἐντός μου. Κι ἐντός μου μύρια στόματα σὰ νὰ μοῦ κρυφοῦνε πὼς θαῶρω τὸν ἀπόκοσμον πού νεῖρουμαι νὰ φτάσω, σὰ μὲ δεχτῆς, παθοῦσα μου, στὴν ἀγκαλιά σου μέσα. Ἐκεῖ γυρίδς—ὁ πλάνημα καὶ μάγεμα καὶ δόξα!— ὅλα τὰ πάντα ἀρνιέμαι τὰ καὶ στὴ στιγμὴν ἄστοχῶν τα. Δὲ θέλω πιά τοῦ ἡλίου τὸ φῶς καὶ τίς χερρὲς τῆς πλάτης, δὲ θέλω τ' ἀγναντέματα ψηλὰ ἀπ' τὰ κορφοβούνια, δὲ λαχταρῶ τὸ σούρουπον πού ἀνοίγεται ἡ ψυχὴ μου. δὲ λαχταρῶ τὸ βράδιασμα πού μὲ κοιμάει ὁ καημὸς μου Ὅλο τὸν κόσμον ἀρνιέμαι τον, μίος' στὴν ὁδοαγκαλιά σου, τί ἔχω γελᾷ μὴν ἀνοίξῃ, μ' αὐτοῦ μεθᾷ ἓνας πόθος, κ' ἔξω ἀναδύεται μιὰ ζωὴ, μ' αὐτοῦ ἀναδύονται χίλιες.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΑΛΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΨΕΜΑ

Η ΣΤΕΡΝΗ ΑΓΑΠΗ

ΤΗΣ ΔΡΟΣΟΥΛΑΣ

Τὴ λέγανε Δροσιὰ καὶ Δροσούλα. Σιγὰ—σιγὰ τὰ νιάτα τῆς στραγγίσανε, τὰ μάτια τῆς βαθούλωσαν ἀπ' τὰ δάκρυα τῆς κακορροϊκῆς ζωῆς, τὸ πετὰ τῆς γέμισε ζαρωματίες, τὰ μαλλιά τῆς ἀσπροκιτρίνισαν σὰ λερωμένο μπαμπάκι, σκέθωσε τὸ κορμὶ τῆς κ' ἡ δροσιὰ τῆς σβύστηκε. Καὶ τὴ λέγανε ἀκόμη Δροσιὰ καὶ Δροσούλα. Καὶ καθὼς ἔβλεπε κα- νέναν κρῶα γερατειὰ καὶ καθὼς ἄκουε τῶνομά τῆς, μιὰ διπλὴ ἀνατριχίλα περέχυνε τὸ κορμὶ τοῦ.

Ἐἴτανε ὀγδόντα χρόνων ἡ Δροσούλα κ' εἶχε τὸ ἓνα πόδι τῆς στὸν τάφο. Μὰ κ' ἂν τῆς εἶλεγε κα-

νέναν πὼς θὰ ξαναγεννηθῇ καὶ θὰ ξαναζήσῃ τὴν ἴδια τῆς ζωὴν, θάβαζε γλήγωρα καὶ τὸ ἄλλο πόδι τῆς στὸν λάκκον νὰ μὴ ξαναῖδῃ τέτοια ζωὴ. Γιατὶ μέσα στὰ ὀγδόντα χρόνια τῆς ἡ Δροσούλα δὲν εἶδε μιὰ καλὴν ἡμέραν. Κι' ἂν εἶδε καμμιὰ, τὴν ἔβλεπε.

Δὲ γνώρισε ποτὲ τῆς καλὴν, οὔτε ἀπὸ ἀγίους, οὔτε ἀπὸ ἀνθρώπων. Γιατὶ; Κι' αὐτὴ δὲν μπορούσε νὰ καταλάβῃ. Μὲ τὰ τουλούμια ἔκαψε τὸ λάδι στους ἀγίους καὶ μὲ τὰ καντάρια τ' ἀγιοκέρια. Καὶ στους ἀνθρώπους εἴτανε πάντα γλυκομίλητη, καλὴ καὶ πο- νετικὴ. Γι' αὐτὸ δὲν μπορούσε νὰ καταλάβῃ τὴν ἔχτρα τοῦ. Μὰ οὔτε ζητοῦσε νὰ καταλάβῃ. Ἐκανε τὸ σταυρὸ τῆς κ' εἶλεγε: «Δόξα σοὶ ὁ θεός. Μὴ χειρότερα». Καὶ καθεμερὰ εἴτανε χειρότερα καὶ τρεῖς χειρότερα.

Ὅταν παντρεύτηκε, ὄρφανὴ κ' ἔρημη, ἓνα ὁμορφο- κ' ἔξιο παλικάρι. εἶπε πρώτη φορὰ μέσα τῆς μὲ καμῆρι: «Ἄς μοῦ χαρίσῃ ὁ Θεὸς τὸν καλὸν μου καὶ νὰ ξεχάσω ὅλες τὶς πίκρες μου». Σὰ νὰ στραβο- ἄκουσε ὁ Θεὸς τὴν προσευχὴν τῆς, μέσα σὲ δυὸ χρό- νια τῆς τὸν πῆρε, ἀφίνοντας τὴν χήραν μὲ δυὸ ἀνή- λικα παιδιὰ, ἓνα κοριτσάκι κ' ἓνα ἀγόρι. «Δόξα σοὶ ὁ Θεός καὶ μὴ χειρότερα», εἶπε. Κάθε βράδυ, σὰν κοιμῆζε τὰ δυὸ τὰ ὄρφανὰ τῆς, ἔναθε τὸ καν- τῶλι στους ἁγίους Ἀναργυροὺς κ' εἶλεγε ἀπομείσα τῆς: «Ἄγιοι μου Ἀναργυροί, χαρίστε μοῦ τὰ δυὸ μου ἀγγελούδια καὶ νὰ ξεχάσω ὅλες μου τίς συμ- φε- ρές, νὰ ξεχάσω καὶ τὸν καλὸν μου, ποῦφυγε καὶ μ' ἄφισε δυὸ χρόνων χήρα». Δὲς καὶ παρακάλεσε τοὺς ἀγίους ὅχι νὰ τῆς χαρίσουνε μὰ νὰ τῆς χωρίσουνε τὸ ἀγαπημένο ζευγαράκι. Πέντε χρόνων πέφτε τοῦ στρώμα τοῦ κορίτσι καὶ δὲν ξανασηκώνεται. «Δόξα σοὶ ὁ Θεός καὶ μὴ χειρότερα», εἶπε πάλι ἡ Δρο- σούλα. Καὶ ἅμα στεγνώσανε τὰ δάκρυά τῆς, πῆρε τὸν μοναχογιὸν τῆς στὴν ἀγκαλιά καὶ τὸν πῆρε στὴν ἐκκλησίαν, ἀνήμερα τοῦ Ἀν. Στυλιανοῦ, πού βαστάει ἓνα παιδί τὴν ἀγκαλιάν του καὶ διαφεντεύει ὅλα τὰ παιδιὰ τῆς χριστιανισμένης. Ἀπίθωσε τὸν μονα- χογιὸν τῆς κάτω ἀπ' τὴν εἰκόνα, ἔναψε ἓνα κερί ἔσα μὲ τὸ μπόι τοῦ στὸν ἅγιον καὶ παρακάλεσε γονατιστὴ: «Ἀν. Στυλιανέ μου, σωτήρα τῶν παι- διῶν τοῦ κόσμου, λυπήσου με κ' ἐλέησέ με. Σοῦ παραδίνω τὸ μοναχοκόριτό μου. Βάλε τὸ χεράκι σου ἀπάνω του, νὰ ζήσῃ καὶ νὰ μεγαλώσῃ, νὰ μοιάσῃ τοῦ πατέρα του». Αὐτὰ εἶπε ἡ φτωχὴ ἡ Δροσού- λα, ποτίζοντας μὲ δάκρυα τίς πλάκας τῆς ἐκ- κλησίας. Δὲς καὶ εἶπε τοῦ ἀγίου νὰ τῆς πάρῃ καὶ

τῆς προξενούσε τὴν ἀκράτεια τοῦ νεροῦ πού δὲν τὴν ἔφινε τὴ νύχτα νὰ κλείσῃ μάτι. Λοιπὸν ἔπρεπε πρῶ- τα νὰ τῆς βγάλῃ τὸ χταπόδι, νὰ τὴν ξεβριζώσῃ ἂν μπορεῖ, ὅπως κ' ἂν εἶναι, νὰ τὸ κόψῃ, κ' ἔπειτα νὰ δῇ τί γίνεται μὲ τὸ νεφρὸν.

Περίεργο πού ὅταν ὁ γιατρός τῆς τὰ ξήγησε ἄ- κρες μέρες, ἡ Κατινούλα, ὅσο ντροπκλὸ κορίτσι κ' ἂν εἴτανε, οὔτε κοκκίνησε οὔτε στοχάστηκε τίποτε ἀκούοντας τὸν κ. Λανέζο νὰ τῆς μιλῇ σοβαρὰ γιὰ τέτοια πράγματα. Χάρηκε μάλιστα, πὼς περὶχύθηκε στὸ κιτρινιασμένο τὸ πρόσωπό τῆς, τόσο εἶναι στὸν ἄνθρωπον δύνατος ὁ πόθος τῆς ζωῆς! Ἀφοῦ τῆς τὰ ξηγοῦσε, θὰ πῇ πὼς σὰ νὰ τὴν γιάτρεβε. Καὶ τότες τί νὰ ντρέπεται; Καὶ ποῖός τὸ ντρέπεται νὰ ζῇ; Λυπήθηκε μονάχα πού τὸ χταπόδι ἐκεῖνο—ἀλήθεια! νὰ κ' ἡ ἐχιδνα τῆς Χρύσας!—δὲν τῆς τῶθαζε ἀ- μέσως ὁ γιατρός. Θέση στὴν κλινικὴν δὲν εἶχε. Κ' οἱ τρεῖς κρεβάτοκαμαρες πιασμένες. Ἐπρεπε νὰ προσ- μένῃ ὥσπου νὰ δειάσῃ μιὰ. Τῆς ἔταξε πὼς ἐφτός θὰ τῆς μνησῇ.

Στὸ σπῆτι, ὅτι πού μάθανε γιὰ χειρουργοὺς καὶ χειρουργήματα, συχιστήκανε. Θαρρῶ πρώτη φο- Ͼ τότες σὰ τὰ μυρίστηκε κατὶ ὁ κ. Ἀντρίας. Πιὸ σωστὸ νὰ παραξενεφτῇ πού τώρα μάλιστα πῆγαινε σὲ

χειρουργεῖν, ἀφοῦ συχνὰ ἔξω ἀπὸ τὴν χειρουργικὴν δὲν ἀπομνησκει βοηθεῖα σὲ τέτοιες ἀββάστιες. Μὰ τα- ράβεσαι ἀνήμερα σου, γιατί ἓνα κόψιμο τὸ βλέπεις καὶ τὸ νοιώθεις, ἀκομὴ καὶ ἂν δὲ σοῦ κόψουνε τίποτε ἐξένα. Ἡ φαντασία σου ποιεῖ. Ὅσο δὲ φαίνεται ὁ πόνος, πόνος δὲ μοιάζει. Χρόνος κοντὰ πού τὴν εἶ- χανε πλάγι τους καὶ πού τὴν ἔτρωγε ἀπὸ μέσα ἡ ἀββάστις, δὲν τὸ παρατήρησαν. Τάπομεσα, τάπό- θαθὰ μας, κρυφὰ μὲ τὸν ἄλλον. Ἀξάφην ξυπνοῦ- σανε γιὰ ἓνα κόψιμο τοῦ ἔσως καὶ θὰ τὴν ἔσωζε. Καλὰ πού ἦρθε ὁ κ. Ἀμάρος νὰ τοὺς ἀναβαρύνῃ. Μὲ τὸ γλυκὸ τοῦ καὶ φινὸ χαμόγελο τοὺς δηγήθη- κε—τὰ πιστεύει ὁ ἀγαθὸς μας ὁ γιατρός ἀπαραλ- ληχτα κατὰ πὼς ἔβλεπε κείνη τὴν ὥραν—πὼς ἅμα κατάλαβε τί τρέχει, τῆς ἔδωσε ἀμέσως συστατικὸ γιὰ τὸ φίλον τοῦ τὸν κ. Λανέζο—τὸν περίφημον το νεφρολόγον—πὼς ὁ κ. Λανέζος τοῦ ἀποκρίθηκε τὴν ἴδια μέραν, πὼς τοῦ εἶπε δὲ τόσα καὶ τόσα—τὸ χα- μόγελό του ἀκόμη πιὸ φινὸ κ' ὑπονοητικὸ—νὰ, πὼς εἶναι ὁλότελα στὴ διαθεσὴν τοῦ, πὼς θὰ φροντίσῃ καὶ τί λόγος; Στὸ τέλος ἀναθαρρέψανε τόντις ὅλοι- τους κ' ἡ Κατινούλα μαζί, ἀφοῦ στὰ χέρια τοῦ κ. Λανέζου δὲν μπορούσε παρὰ νὰ γειανῇ, ὅπως τὸ δια- βεβαίωσαν ὁ κ. Ἀμάρος. Τὴ στιγμὴν ὁμοῦ πού ἀπο-

τὸ μονακισμό της καὶ νὰ τὴν ἀφίστη ἔρημη καὶ σκοτεινὴ στὸν κόσμον. Μίσω στὸν χρόνον ἀρρώστησε ὁ μοναχογιὸς της καὶ μέσα στὸν χρόνον τὴν ἀφῆκε καὶ πέταξε ἀπ' τὴν ἀγκαλιά της. «Δόξα σοι ὁ Θεός!» ξαναεἶπε πάλι ἡ Δροσοῦλα, τρελλή ἀπ' τὸν καῦμό της καὶ τὰ μάτια της τρέχανε σὰ βρύσες. Δὲν εἶπε πικρὰ: «Μὴ χειρότερα!». Γιατὶ χειρότερη συμφορὰ δὲν ἦτανε ἄλλη στὸν κόσμον.

Σὰν ἔμεινε μόνη στὸν κόσμον ἡ Δροσοῦλα, καθὲς βράδυ γονάτιζε μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας, ἔκανε μετάνοιες ἀπάνω σὲ μετάνοιες καὶ παρακαλοῦσε κ' ἔλεγε: «Παναγία μου Παρθένε, πάρε με τώρα νὰ πάω νὰ βρῶ τάγαπημένα μου. Ὁ κόσμος ἔγινε τάφος γιὰ μένα καὶ κόσμος μου εἶνε ὁ τάφος, ποὺ κοίτονται τάγαπημένα μου». Ἡ Παναγία τὴν κοίταξε μ' ἓνα γλυκὸ χιμώγελο ἀπ' τὸ ψηλὸ εἰκονοστάσι, σὰ νὰ συμπονοῦσε τὴ συμφορὰ της. Μέρα με τὴ μέρα ἡ Δροσοῦλα περίμενε τὸν θάνατον καὶ καθὲς βράδυ κλείνοντας τὰ μάτια της, εἶχε τὴν ἐλπίδα, πὼς δὲν θὰ τὴ ξανανοίξῃ πιά. Καὶ καθὲς πρωὶ ποὺ ὁ ἥλιος τὴν ξυπνοῦσε, βαρυγκομοῦσε μέσα της κ' ἔλεγε: «Ἀλλοῖμονοι! Ἐγὼ ἔλεγα πὼς εἶμαι πεθαμένη καὶ πάλι στὸν κόσμον βρίσκομαι». Λὲς καὶ εἶχε παρακαλέσει τὴν Παναγιά νὰ τὴν ἀφίστη κορακοζώητη στὸν κόσμον. Καὶ κορακοζώητη ἔμεινε. Ὅγδοντα χρόνων ἔφτασε, ποτίζοντας τὸ χῶμα με τὰ δάκρυά της, γεμίζοντας τὸν ἄέρα με τοὺς ἀναστεναγμούς της, ὡς ποὺ στερέψανε κ' οἱ βρύσες τῶν ματιῶν της κ' ὡς ποὺ δὲν τῆς ἔμεινε οὔτε πνοὴ ν' ἀναστεναῖ.

Ἔτσι γύριζε μέσα στὴν πολιτεία, σκιάχτρο καὶ σύχαιμα, κάτω ἀπ' τὴν ἀπονία τ' οὐρανοῦ καὶ μέσ στὴν καταφρόνια τῶν ἀνθρώπων ἡ γριά — Δροσοῦλα. Μίσω στὸ καλὸν της οὔτε καντῦλι εἶχε νὰ τῆς φέξῃ — τουλούμια εἶχε κάψει τὸ λῆδι στοὺς ἁγίους — οὔτε φωτιά νὰ πυρῶθῃ, οὔτε ψυχὴ νὰ τὴν κυττάξῃ. Σιγὰ — σιγὰ καθὼς σκιδρώσε τὸ κορμὶ της δὲν μπορούσε νὰ σταθῇ στὰ κοκαλιάρικα πόδια της κ' ὅλο ἔγερνε νὰ πέσῃ με τὰ μούτρα στὸ χῶμα. Μὰ τὸ χῶμα δὲν τὴν ἤθελε. Χίλιες φορές ἔπεσε προύμυτα στὴ γῆ καὶ χίλιες φορές τὴ σηκώσανε πάλι οἱ διαβάτες. Δὲν εἶχε οὔτε ἓνα ραβδί ν' ἀκουμπήσῃ τὰ γηραιά της. Τότε κάποιος τὴ λυγρήθηκε, πῆρε ἓνα χοντρὸ κλαδί ἀγκυριλιά, τὸ πελίκητε, τὸ κοίψε καὶ τῆς τὸ χάρισε νὰ σέρνῃ τὸ γέριον κουφάρι της.

Τὸ φτωχικὸ ραβδί ἔγινε τώρα ὁ μοναχὸς σύντροφος τῆς γριάς — Δροσοῦλας. Δὲν τῆφινε ἀπ' τὸ χέρι

της. Μ' αὐτὸ σερνότανε ἀπάνω στὰ καλδερμία τοῦ νησιοῦ, μ' αὐτὸ χτυποῦσε τίς πόρτες, γυρίνοντας τὸ ψυχικὸ τῶν χριστιανῶν, μ' αὐτὸ ἐδίωχνε τὰ μαντρόσκυλα ποὺ χυμοῦσαν νὰ τὴ ξεσχίσουν. Κι' ὅταν ἔπεφτε τὸ βράδυ νὰ κοιμηθῇ τῷδ' ἔζεε πάντοτε στὸ πλάι της, συντροφιά καὶ παρηγοριά της, γιατί διχως αὐτὸ δὲν μπορούσε νὰ σηκωθῇ ἀπ' τὸ στρώμα. Σιγὰ — σιγὰ τὸ ἀγάπησε σὰν ἄνθρωπον. Σὰν ἀνοίγε τὰ μάτια της, ἡ πρώτη της ματιά ἔπεφτε στὸ ραβδί της, χαϊδευτικὴ καὶ παραπονεμένη. Καὶ τὸ κοκαλιάρικο χέρι της ἀπλωνε λὲς μοναχό του κ' ἔπιανε τὸ ξερὸ ραβδί καὶ τὸ πασπάτευε μέσα στὸ σκοτάδι, σὰν νὰ χαϊδεύε ἀνθρώπινο χέρι. Καὶ τὸ ραβδί πάλι, μολονότι ποὺ εἶτανε ξύλο, φαινότανε νὰ τὴ συμπονᾷ καὶ νὰ τὴ λυπᾷται, περισσότερο ἀπ' τοὺς ἁγίους καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Σιγὰ — σιγὰ σκιδρώσε κ' αὐτὸ, λίγισε καὶ κουλούριασε, σὰ νὰ ἤθελε μοναχό του νὰ γίνῃ πιὸ περιποιητικὸ καὶ νὰ στηρίξῃ πιὸ βολικὰ τὸ σακάτικο κορμὶ τῆς κυρᾶς του. Ἔτσι μίαν ἀνθρώπινη ἀγάπη ἔλεγε πὼς ἔδενε τὸ ξύλο με τὸν ἄνθρωπον. Ἡ γριά — Δροσοῦλα μέσα στὴ δυστυχία της ἔεχασε με τὸν καιρὸ ὅλα τάγαπημένα της, ποὺ τῆς πῆρε ὁ χάρος κ' ὁ καιρὸς, κ' εἶχε μόνη παρηγοριά κ' ἐλπίδα τὸ πνευματικὸ ξύλο. Εἶτανε ἡ ὑστερινή της ἀγάπη. Μὰ τὰ χεῖλιά της ποτὶ δὲν εἶπανε λόγο ἢ εὐχὴ γιὰ τὸν στερνὸ σύντροφόν της. Φοβότανε μὴν ξυπνήσῃ κανένα πρωὶ καὶ δὲν τὸ βρῇ κοντὰ της.

Ἔτσι μετ' αἰῶν, ἀφοῦ περᾶσανε ἄλλα δέκα χρόνια ἀκόμα, ξεχασμένη ἀπὸ ἁγίους κ' ἀνθρώπους ἡ γριά — Δροσοῦλα, ἔκλεισε γιὰ πάντα τὰ μάτια της. Ἀνοίξανε ἓνα λάκκο καὶ τὴ βάλανε. Κανένας δὲν ἤξερε πιά ποῦ κοίτονται τάγαπημένα της νὰ τὴ βάλουν στὸ πλευρὸ τους, οὔτε κανένας γύρψε νὰ μάθῃ. Ἐρημὴ κ' ἐδῶ καὶ στὸν ἄλλο κόσμον.

Μέσα στοὺς πεντ' — ἕξ χριστιανούς ποὺ ἀκολούθησαν τὸ ξόδι της, βρέθηκε κ' ἓνας χωρατατζῆς. «Γιὰ σταθῇτε, βρε παιδιά... Τί κάνετε;» εἶπε στοὺς νεκροθάφτες. Οἱ νεκροθάφτες σταμάτησαν καὶ τὸν κοίταξαν στὰ μάτια. Ὁ χωρατατζῆς πῆρε τότε τὸ σκεβρωμένο ραβδί καὶ τῷρριξε στὸ λάκκο. «Ἔτσι χωρίζουνε τὰντρόγυνα;» εἶπε γελῶντας. Γελάσαν κ' οἱ ἄλλοι. Τὸ ραβδί γλύστησε ἀπ' αὐτὰ — ἀπ' αὐτὰ κ' ἀκούμπησε στὰ στήθη της. Κ' ἔτσι ἡ Δροσοῦλα ἀναπαύτηκε μετ' ὅλην τὴν ἀγάπην στὴν ἀγκαλιά της.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

«ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ»

Ὁ κ. Βικέλας δὲν ἔχει νὰ κάμῃ τίποτα μ' αὐτὸ τὸ σύλλογον — ἀπλοῦστατα γιατί τὰ βιβλία του, ὅσο καὶ ἂν τὰ ρεκλαμάρει ὁ ἴδιος κ' ὅσο κ' ἂν τοὺς τὰ προστατεύει ὁ νόμος, ἀφοῦ οὔτε φόρο χαρτιοῦ πλερώνει οὔτε γραμματόσημα, τὰ βιβλία του κάθε ἄλλο παρὰ ὠφέλιμα εἶναι, ὅταν κανένα δὲν μπορούνε νὰ ὠφεληθῶν. Ὁφέλιμα βιβλία εἶναι αὐτὰ ποὺ ἀρχίουν νὰ βγάζει ὁ κτηνίατρος κ. Πέτρος Κωσταντινίδης «ποῦ οὐδ' ἄραξε στὸ ξακουστὸ, Αὐτοκρατορικὸ, Στρατιωτικὸ, Κτηνιατρικὸ Σχολεῖο τῆς Βιέννης», καθὼς ἔχει γραμμένα στὸ ἐξώφυλλον τοῦ «Ἀλογογιατροῦ» του.

Γιατὶ ἐστὶ λέγεται τὸ βιβλιαράκι του: «Ὁ Ἀλογογιατρός» κ' εἶναι γραμμένο στὴ φυσικὴ, τὴ ζωνη μας γλῶσσα, καὶ πουλιέται τριάντα λεφτὰ καὶ μπορούνε ἐστὶ νὰν τὸ διαβάσουν δ' οἱ Ρωμιοὶ καὶ νὰν τὸ νιώσουν καὶ νὰ ὠφεληθῶν ἀπ' αὐτό. Ὁ κ. Κωσταντινίδης μὲς τάξει στὸ ἐξώφυλλον τοῦ βιβλίου του πὼς ἔχει ἑτοιμα γιὰ τύπωμα

Τὸν Ἀγελαδάρη
Τὸν Τσοπάνη
Τὸ Χαιροδοσκὸ
Τὰ Πουλερικά μας
Τὸ Σπουδαγμένο Ἀλμπάνη.

«Ἐχω — γράφει ἀκόμα — καὶ γιὰ τοὺς καλαμαράδες, γεωπόνους, κτηματίας, φοιτητὲς, μαθητὰς τῶν Γυμνασίων καὶ Λυκείων ἑτοιμὸ τὸ ΝΕΟ ΣΤΑΓΕΙΡΙΤΗ, ἓνα ὅμοιο ἐπιστημονικὸ, ὅμως μεγάλον, δερμένο βιβλίον, ποὺ θὰ πουλιέται 5 δρ. τὸ κομμάτι καὶ ὅταν μὲ εἰκόνες καὶ λούσα πολλά».

Λίγο νὰ κανονίσῃ τὴ γλῶσσά του ὁ κ. Κωσταντινίδης καὶ τὰ βιβλία του δὲ θάχουν κανένα ψεγάδι.

*

Ἄλλο βιβλιαράκι Ὁφέλιμον, ὠφελιμώτατον καὶ αὐτὸ, ποὺ μὲς ἦρθε ἀπὸ τὴν Καλκούτα, εἶναι τὸ ΜΠΑΜΠΑΚΙ Κ' Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΟΥ. Τὸ γράφει ὁ Σεντεμένος κ' ἡ γλῶσσα του κανονικὴ δημοτικὴ, ἂν καὶ μιά φημερίδα (ἀπὸ κείνες δ' αὐτὴν κρίνουνε διχως νὰ διαβάσουν) τὸ βρῇκε «διχως ὑπερδημοτικὸς ὁπαδμοῦς» (δημοσιογραφικὸ χαριτολόγημα κ' αὐτό). Κι ἀπόδειξιν, ὁ πρόλογός του, ἢ ὁ σωστότερος ἢ ὁ μορφωτικὸς λόγος τὴν συγγραφῆν.

Τὸ βιβλιαράκι αὐτὸ ἀπερῶνε στὴ γλῶσσά μας τὴν ἀληθινή, στὴ δημοτικὴ.

Εἶναι καὶ στὴ δημοτικὴ γραμμένο. Γιατὶ αὐτὴν ἀναγνωρίζω γιὰ γλῶσσά μου πραγματικὴ μετ' ὅλην τὴν ἴδιον τρόπον ποὺ ἔρω τὴν Ἑλλάδα μας πατρίδα μου.

χαίρει τὴν Ἄννα, μόνοι τους οἱ δύο, κούνησε λιγχνὶ τὸ κεφάλι καὶ με ὕψος προφυλαχτικὸ συνάμα καὶ σοφοῦσικον, τῆς πείρας τῆς μεγάλης τὸ ὕψος ἔκεινε τὸ μισόσκαπο, τὰναποράσιστο καὶ βαθιόγνωμον ποὺ σοῦ κρυφοδείχνει περισσότερα παρὰ ποῦ ὁ λόγος σοῦ φανερώσει, τῆς μολόγησε πὼς τὸ κάτω κάτω ποῖός τὸ ξέρε: καὶ τί ἔστ' ἐπὶ τὸ δουλικό.

Μὰ στὰ στήθια μας ἡ ἐλπίδα πάντα ζῇ, καὶ φτάνει, σὰν τραβιέται κάτω στὰ σκοτεινά μας τὰ πομέρια, μιά σταλιά νὰ ξεπροβάλλῃ, νὰ δῇ μιὰν ἀκρὴν τοῦρανοῦ καὶ γίνεταί ὅλη της γαλάζι. Ἀγκαλιά, ἡ καρδιά τῆς Ἄννας τῆς κημμένης καὶ χαροκαμένης οὔτε σκοτεινία περισσὴ γινώριζε οὔτε περισσὴ ξεφεγγιά, οὔτε μᾶθρες ἀπελπισίης οὔτε γαλανὲς ἐλπίδες. Ὑστερὶς ἀπὸ τόσους ποὺ ἔχασε, ὕστερὶς ἀπὸ τὸ θάνατον τοῦ ἀνδρός της, ἔμαθε νύχην κάποιον γλυκεῖαν ὑποταγὴν στοὺς νόμους τῆς εἰμαρμένης, κάποιον ἡμερὴν ἀδιαφορίαν γιὰ τὰ περαστικά τοῦ κόσμου. Ἡ συνηθισμένη της ἀφερημάδα, καμωμένη ἀπὸ χίλιους ἀνώτερους λογισμούς, ἀπὸ χίλια θυμητὰ τῆς ζωῆς της, ἀπὸ χίλιους καημούς στὰ σπλάχνα της κοιμισμένους κ' ἀπὸ κάμποσες ἡσυχες χαρὲς τῆς τωρινῆς ὑπαρξῆς της, δὲν τὴν ἄφινε κιόλας νὰ πολυεταῖ τὰ πράγματα κ' οὔτε τὸ στοχάστηκε

νὰ ξαναπῇ τοῦ ἀδερφοῦ της τὰ τελεφταῖα λόγια τοῦ κ. Ἀμάρου. Ὁ κ. Ἀντρέας πάλι πιθανὸ καὶ νὰ μὴν ἔδινε καμὴν προσοχὴ. Ἐκεينوῦ ἡ ἀβρόστια τοῦ ἔρχοταν σὰν κατιτίς ἀτοπο κ' ἀταχτο, σὰν κατιτίς ἀκανόνιστο ποὺ ἔπρεπε νὰ κανονισθῇ καὶ ποὺ τὸ κανονίζανε ἴσια ἴσια οἱ γιατροί, ὅπως ὁ ἴδιος ἐρμήνευε καὶ διώρηνε τὰ κείμενα τὰρχαίχ. Τὴν τίχνην τοῦ ὁ καθένας. Σὰν τὸν Πέτρον τὸν ἀπλοϊκόν ποὺ τὴν παραμικρὴν τὴν ἀδιαθεσίαν τὴ θεωροῦσε ξεπεσμὸ τοῦ ἀθρώπου, ἔτσι κ' ὁ κ. Ἀντρέας τὴ σωματικὴν μας τὴν ἀνημπορίαν τὴν περνοῦσε γι' ἀδικιολόγητο χάλασμα τῆς πρεπούμενης ἀρμονίας. Σωστά τὸ νομίζανε κ' οἱ δύο τους, μὰ γιὰ νὰ πάψῃ μιά μέρα τὰ δίκχημα, καλὸ νὰ βοηθᾷ ὁ καθένας τοὺς ἀβρόστους κ' ἀπὸ τώρα, νὰ βοηθᾷ κάποτε καὶ τοὺς γιατρούς.

Μὲ λιγάκι περισσότερη βοήθεια καὶ πιὸ γλήγορον ἀπὸ μέρος τοῦ κ. Ἀντρέα, δὲ θάργουσε μὴνα καὶ παραπάνω ἡ Κατινούλα νὰ βρῇ θέσιν στὴν κλινικὴν τοῦ κ. Λανέζου. Δὲν ἐνέργησε ὅμως κανένας, γιατί ὅλοι τοὺς θαρροῦσαν πὼς ἀνάγκη δὲν εἶναι νὰνακατέβουνται ἀπλοὶ σὰν κ' ἀφτοὺς ἰδιώτες, στὰ μυστικά τῆς γιατροσύνης, καὶ πὼς ὁ γιατρός φροντίζει μοναχὸς του, μοναχὸς του σὲ φωνάζει, ἀμα σοῦ τὸ

τάξῃ. Ὡστόσο τὸ Μάη, ἀρχιμηνιάτικα, εἶχε πρωτοδεῖ τὸν κ. Λανέζον ἡ Κατινούλα, καὶ μόνο τὸν ἀκόλουθο μῆνα, τέλη τοῦ Θεριστῆ, τίς εἶκοσι ἕξ, μιά κεριακή, τὸ πρωὶ, τὴν πῆγε ἡ Ἄννα μετ' αὐτὴν στὴν κλινικὴν πέρα μερὶς τοῦ ποταμοῦ. Ἡ μέρα γελοῦσε στὸν οὐρανόν. Ἡ Κατινούλα μας ἡ κημμένη χαρούμενη σὰν τὸ πουλί. Ἐνοιώθη πὼς γλήγορα θὰ ξανακάμῃ φτερά σὰν καὶ πρῶτα, πὼς γλήγορα καὶ κείνη θὰ ξαναπετάξῃ, θὰ προφτάσῃ στὸ σπῆτι δῶθε καίθε, τραγουδώντας καὶ πηδώντας, ὅλα ὅλα νὰ τὰ νοικοκερέψῃ. Τόσο δραστήρια εἶτανε ἀπὸ φυσικὸν της, τόση ἐνέργεια εἶχε μέσα της ἀπὸ παιδί, σὰ μάζωνε μετ' ὅλην τὴν φύσιν στὸ γιὰλὸν ἡ σκουριασμένα καρφὰ στὸ λαγούμι τῆς Κερμαρίας, τόσα ἔπαθε κιόλας ἀπὸ τὴ φτώχεια κ' ἀπὸ τὴν ἀφωμίαν, ποὺ διόλου δὲ φοβότανε κοψίματα, χειρουργήματα καὶ χειρουργούς, ὅπως σὺνθηα τὰ φοβόνταν, τὰ παρατρέμουνε καὶ τὰποφείδουνε πιότερον ἀπ' ὅλους οἱ μικροὶ κ' ἀγράμματοι, γιατί θαρροῦνε ἢ πὼς θὰ τοὺς σακατέψουν ἢ πὼς δὲ θὰ τοὺς νοιαστοῦνε, ὅπως κ' ὁ Πέτρος δὲν ἤθελε γιὰ νοσοκομείον νὰκούσῃ, καὶ προτοῦ ἀκόμη τοῦ δοθῇ ἄδεια γύρισε σπῆτι, ὅσο κ' ἂν τοῦ παραγγείλανε οἱ γιατροὶ πὼς ἀπαράττητο γιὰ νὰ καλητερέψῃ νὰ καθήσῃ τουλάχιστον μῆνα σ' ἓνα θε-

«Γράφοντας αυτό το βιβλιαράκι στη δημοτική βοήθω και την πιτυχιά του. Τέτιες φυλλάδες σ' όλες τις γλώσσες γράφονται σ' απλή γλώσσα. Ο πολὺς κόσμος δασκαλικά λόγια δὲν καταλαβαίνει. Γι' αὐτὸ ἐλπίζω τὰ λίγα αὐτὰ φύλλα νὰ κάμουν τὸ καλὸ πού συλλογίστηκα δταν ἀποφάσισα νὰ καταπιεσθῇ αὐτὸ τὸ βιβλιαράκι».

Νὰ διαβάσετε τὸ πρῶτο τοῦ κεφάλαιο, ἀμέσως θὰ δεῖτε πόσο ἀπαραίτητο γιὰ κάθε καλλιεργητὴ μπαμπάκιου εἶναι τὸ βιβλίον τοῦ Ξενιτεμένου καὶ πόσο ζημιώνεται ὁ τόπος δταν τέτια βιβλία γράφονται σὲ γλώσσα πού δὲν τὴν καταλαβαίνει κανεὶς.

Ὅτα συλλογίζουμαι τὴν «Πλουτολογία» τοῦ Μαρκέτη, τὸν «Ἠλιο καὶ τὸ Φεγγάρι» τοῦ Πάλλη, τὸ «Κραδί» τοῦ Σταθινόπουλου, τὸν «Ἀθρῶνινον Μηχανισμόν» τῆς κ. Παπαδόσκου, τὸ «Χτικιό» πού θὰ τυπωθεῖ μεθ' αὐτοῦ ὁ Φωτιάδης, τὸν «Ἀλογογιατὸν» τοῦ Κωσταντίνου, τὸ «Μπαμπάκι» τοῦ Ξενιτεμένου κ' ἕνα δυὸ ἀκόμα τέτια βιβλία, δταν τὰ συλλογίζουμαι δὲ αὐτὰ φτάνω ἀκοπὰ στὸ συμπέρασμα πὼς ὑπάρχει πραγματικὰ κάποιος ἀληθινὸς «Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων», ἀδιάφορο ἂν τὰ μέλη του βροῦσκονται τὸνα στὸ Λίθερπουλ, τάλλο στὴν Ἀθήνα, τάλλο στὴν Καλκούτα, τάλλο στὴν Πόλη, τάλλο στὴ Λόντρα, ἀδιάφορο ἂν μεταξὺ τους τὰ περσότερα δὲ γνωρίζονται, ἀδιάφορο ἂν ὁ Σύλλογος δὲ συνεδριάζει ποτὲς καὶ δὲ γίνονται γιορτὲς καὶ δὲ βγάζει λόγους ὁ Βικέλας καὶ δὲ χαλνοῦν τὸν κόσμον ὁ φημερίδες μὲ τις ρεκλάμες καὶ μὲ τὰ λιθανίσματα.

Ὁ Σύλλογος ὑπάρχει πάντα—ἕνας Σύλλογος μεγάλος, ἀπλωμένος σὲ κάθε γωνιά γις πού ὑπάρχουν Ρωμιοὶ, ὅχι δασκαλοθεμενένοι καὶ ἀφιονοποτισμένοι. μὰ Ρωμιοὶ μυαλωμένοι πού φωτίζονται ἀπὸ τὴν Ἀλήθεια καὶ ἀνταμώνονται κάτου ἀπὸ τὸ παραδείσιο γιγαντόδενδρον τῆς Ἰδέας. Ὁ Σύλλογος αὐτὸς θὰ καθαρῇ καὶ θάνοῖται μὴ μὲρα τὰ μάτια τοῦ ἔθνους, πού τοῦ τὰ λασιώνουνε σήμερα οἱ διάφοροι Βικέληδες μὲ τοὺς Σύλλογους τους.

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

Ἀπὸ τὰ «ΟΝΕΙΡΩΝ ΣΥΝΤΡΙΜΑΤΑ»

...Μὲς σιῶν ὀνείρων μας τοὺς πέπλους τυλιγμένοι,
Μονάχα τὸν ἑαυτὸ μας βλέποντας, ὦ ! δρόμε.

Αἰώνια ἀγκυλωμένοι, ἐκεῖ ψηλὰ νὰ πᾶμε

Ποῦ ἕνα ἀστρο, πῆρ' ἀπὸ τὰ σκότη, μᾶς προσμένει...

9 τοῦ Ὀκτώβρη 1906.

ΛΟΕΓΓΡΙΝ

ΧΩΡΙΣ ΜΕΤΡΟ

Κι' ὁ ποιητὴς εἶναι παιδί.

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

— Ἀφῆσέ με νὰ γύρω στὴν τρελλή σου ἀγκαλιά καὶ δεῖξέ με σὺ μὲ τὰ φιλιὰ σου, ὦ κοσμογεννήτρα Ζωή, καινούριους κόσμους γιομάτους ἡδονῇ, χαρὰ, μεθύσι. Σ' ἔρημον μονοπάτι, πού μονάχα μὴ ἀχτίδα φωτίζει, θαρροῦσα νὰ σ' εὔρω καὶ σ' ἐραζά με τοῦ στίχου τὸ ρυθμό, τοῦ τραγουδιοῦ τὴ χάρη, τὴ γλυκάδα τῆς ρίμας. Δὲν ἐφάνηκες ὅχι, νὰ μὲ σφίξης στὴ μάγισσ' ἀγκαλιά σου, κι' ἀπομένω μονάχα μὲ τὸν Πόθο.

Ἀφῆσέ με νὰ γύρω στὴν τρελλή σου ἀγκαλιά, ὦ κοσμογεννήτρα Ζωή, τώρα πού μοῦ φαίνεται νὰ σὲ ξανοίγω σ' ὅλη τὴν δύναμη τῆς ὁμορφίας σου, σὲ κάθε δροσοστάλαχτο λουλουδί, σὲ κάθε διάφανο ρυάκι, σὲ κάθε κυματοχαϊδεμένη ἀμμουδιά, στοῦ δέντρου τὰ πρασινομένα φύλλα, στὸ γελαστὸ στόμα τῆς παρθένας, στὴς ἀχτίδες τοῦ ἡλίου, στὴς αὔρας τὸ φύσημα, στὸ καρδιοχτύπι τῆς ἀγάπης, στὸ πέταμα τοῦ πουλιοῦ. Νὰ σὲ νοιώσω θέλω μ' ὅλες τις γλυκάδες καὶ τις ἡδονές, μ' ὅλα τὰ φαρμάκια καὶ τοὺς πόνους σου.

Ἀφῆσέ με νὰ γύρω στὴν τρελλή σου ἀγκαλιά, ὦ κοσμογεννήτρα Ζωή. Θέλω τὰ μαλλιά σου νὰ στολίσω μ' ἀμάραντο στεφάνι πλεγμένο μὲ τῆς καρδιάς τὴν Ἑλπίδα, τῆς ψυχῆς τὸν Πόθο, τὸ φιλὶ τῆς Ἀγάπης καὶ δεμένο μὲ τῆς Ἀρμονίας τὸ κλωνάρι. Κάθε λουλουδί κ' ἕνας ὕμνος γιὰ σένα. Δότε μου σὺ μὲ τὸ χέρι σου τὴ λύρα τ' Ὀρφέα, νὰ σὲ ψάλλω μὲ λύρα, πού νίκησε τὸ θάνατο καὶ ἔφῃσέ με νὰ μεθύσω ἀπ' τὰ φιλιὰ σου κ' ἔτσι νὰ σὲ νοιώσω, ὦ κοσμογεννήτρα Ζωή,

— Στιχοπλέχτη ποιητὴ, μὴ βγῆς ἀπὸ τὴ σκοτεινὴ μονοπάτι, πού μονάχα μὴ ἀχτίδα—ἡ ἀχτίδα τοῦ ὠραίου—φωτίζει. Μὴ θελήσης νὰ μὲ γνωρίσης κατὰθα, μὴν ποθῆς τῆς Ζωῆς δλ' ἀκκιρὴ τὴν ἀγκαλιά, ἃς μὲ πιστεύης μονάχα μὲ χάρες, ὅπως μὲ ποθεῖς, ἃς ὀνειρεύεσαι τις ὁμορφιές μου, ἃς μὲ ξανοίγης στὴς φύσης τις γλυκάδες, κ' ἔτσι ἃς μὲ ψάλλῃς μὲ τὴ λύρα τῆς ἀλήθειας, γιὰ νὰ νικήσης, ὀνειροπλέχτη, τὸ θάνατο.

Μὴ ζητήσης ἕμως τὸ μεθύσι τοῦ φιλιού μου· εἰχει πολλὰ φαρμάκια κι' ὁ Ποιητὴς εἶναι παιδί.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

Ὁ ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ Φρ. χρ. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ : Στὰ κιόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ἰ. Πουργεῖου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου, (Ὁφθαλματρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια, στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου [ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλὴ]. Στὸ Βό ο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπρὸς τὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Φιλανθρωπικοὶ χοροὶ γιὰ τὰ Βασιλόπουλα—Οἱ ξυλοσκίστες—Ταμεῖο ἀδιοβοήθειας—Οἱ προγονικὲς σκιὲς στὴ Βουλὴ.

ΑΚΟΥΣΑΜΕ μὴ γνῶμη, καὶ δίχως νὰ ποῖμε ἂν τὴ βροῦσκουμε καλὴ ἢ κακὴ, τὴ δημοσιεύουμε γιὰ νὰ συζητηθεῖ σοβαρὰ ἀπὸ κείνους πού μὴ βδομάδα τώρα ψάχνουνε νὰ βροῦνε ἂν πρέπει νὰ δοθεῖ ἐπιχορήγηση στὰ βασιλόπουλα ἢ ὅχι.

Ἡ γνῶμη πού ἀκούσαμε εἶναι πὼς πρέπει νὰ δοθεῖ αὐτὴ ἢ περιορισμένη ἐπιχορήγηση μὰ ἐπειδὴ τὸ ἔθνος εἶναι φτωχὸ, κ' ἔχει ἀνίκη ἀπὸ ἐπιχορήγηση καὶ αὐτὸ, καλὸ ὅταν νὰ γίνεται κάθε χρόνο ἕνας χορὸς ἐπαινετικὸς γιὰ τὰ παιδιὰ καὶ ὅσα χρήματα συράζονται νὰν τοὺς τὰ μοιράζων.

Ἡ ἀξιοπρέπεια δὲ βλάφεται καθόλου, ἀφοῦ γίνονται τόσοι καὶ τόσοι χοροὶ γιὰ ἄθλητους καὶ φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς.

ΣΤΟ Πανεπιστήμιον βρισκονται ἔρχεται ξυλοσκίστες. καθὼς πολὺ σωστὰ εἶπε ὁ κ. Δραγούμης στὴ Βουλὴ, τὴν περασμένη Τρίτη. Μὰ θέλαμε ὁ κ. Δραγούμης νὰν τοὺς ἐνομάσει αὐτοὺς τοὺς ξυλοσκίστες ἐναντίον καὶ νὰ μὴ μιλήσει ἐπὶ γενικά, γιὰτὶ σὲ τέτοιες σοβαρὰς περιστάσεις οἱ γενικὲς κουβέντες δὲν ἀξίζουν καλὴν παρά.

Τὸ καλὸν καὶ τὸ σωστὸ ἔτσι φέρεται, καὶ ὁ κ. Δραγούμης ὅταν τὸ ξέρει καλὸ καλύτερα ἀπὸ μᾶς, γιὰτὶ πάντα ἔσκαμε τώρα, ὅσες φορές καὶ ἂν τὰπορίσεις νὰ ξεσκεπάσει τίποτα, μεταχειρίστηκε ἐλαστικὸν γυλὸν λόγιον καὶ ὅχι μισθ.

ραπεφτήριον, ἔπειτα τρεῖς τέσσερις μῆνες στὴν ἐσχάτῃ, ἀέρα καθάριον νάνασαι. Ἀναγάλλιαζε τῆς Κατινούλας ἡ καρδιά πού γλύτωνε πάλαι καὶ ἀπὸ τὸν ἀδερφὸ τῆς καὶ ἀπὸ τὴ νύφη τῆς.

Κάτι καὶ ἀφτό, ἃς ἀρῆσουμε πᾶς πού γιὰ σῖγουρο τὸ εἶχε πὼς θὰ γειάνῃ, καὶ τότες τί τῆς ἔμελε γιὰ Λουίζες καὶ γιὰ Πέτρους; Μήπως δὲν τῆς ἀπόμνησκε ἡ Μοιρίτα τῆς ἡ χαδεμένη; Μήπως δὲ θὰ μπορούσε, ἅμα ξανάρθῃ, ἀπὸ τὸ πρῶτὸ στὸ βράδι, ἀνεμπόδιστα, γιὰ τὴ Μοιρίτα νὰ φροντίξῃ; Μόνο πού τὸ συλλογιότανε, γυαλίζανε ἀπὸ σπῖθα χαρὰς τὰ ματάκια τῆς τὰ μάβρα. Καὶ φαντάσου! Ἰσα ἴσα νὰ κ' ἕνα πιττάκι τῆς Μοιρίτας πού τῆς τὸ φέρνουνε στὴν καινούρια τῆς στενοῦτσικη, καμερίτσα τῆς κλινικῆς, προτοῦ κοιμηθῇ, ἕνα πιττάκι μὲ δυὸ λόγια γλυκά, μ' ἕνα φιλὶ, ἃχ! τὸ φῶς μου! Ὅριστε καὶ τὴ δεφτέρα, στὸν ξύπνο, τί νομίζεις; ἕνα τελέγραμμά τοῦ κ. Ἀντρέα—σὰ νὰ ξυπνοῦσε τώρα καὶ ἀφτός—ἕνα τελέγραμμά, καλέ, πού τὸ καταδέχτηκε νὰ τῆς στείλῃ, γιὰ νὰ κάμῃ κουράγιο, λῆει. Τρελλαίνεσαι ἢ δὲν τρελλαίνεσαι, πῆς μου;

Ὅταν μπῆκε στὴ σάλα τῆς χειρουργικῆς δπου ἔμελλε νὰ τῆς κόψουνε τὸ περίφημον τὸ χταπόδι, ἀπόρησε ὁ κ. Λανέζος μὲ τὸ πρόσωπό τῆς πού φεγγό-

βολοῦσε. Δὲ δίσταξε μὴ στυμούλα, πρόθυμα ἀμέσως, καὶ μιλοῦσε ἀκόμη τοῦ γιατροῦ, σὰ ζύγωσε μὲ τὸ χλοροφόρμι νὰ τὴν ἀπιναρκώσῃ καὶ βασιλεύσανε τὰ βλέφαρά τῆς.

Δυσκολόπιστο ἢ πικνύντο δὲν εἶτανε τὸ χειρουργικὸν διόλου. Ἰσως ὅμως καὶ νὰ μὴν εἶνε ὅπως ἔπρεπε, δηλαδὴ μὲ τὴν χρειαζούμενη τὴν προφύλαξη, γιὰτὶ ἀνάγκη καὶ σὰ παραμικρὰ κανεὶς νὰ προσέχῃ. Μπορούσανε νὰ προσμένουνε καὶ εἴκοσι τέσσερις ὥρες παραπάνω. Τὶ νὰ τὰ κρύψουμε, ἀφοῦ γράφουμε γιὰ τὸ καλὸ, ἀφοῦ μὲ τὰ τιποτένια μας μέσα, προσπαθοῦμε καὶ μὲτς νὰ βρῇ ὁ ἄθροπος λίγη σωτηρία στὰ ἱστορικά πού δηγούμαστε; Ἡ ἀλήθεια ὠφέλιμη πάντα, μάλιστα καὶ ἀπαραίτητη. Τὸ σάββατο, πῖθανὸ καὶ τὴν κεριακὴ τὸ πρῶτ, σὰν ἀδιάθετη ἀκόμα ἡ Κατινούλα. Κατόπι ἀπὸ τὸ χειρουργικόν, τὴ δεφτέρα τὰπόγεμα, ξαναεῖδε τὴν ἀδιαθεσίαν τῆς. Εἴτε ἀπὸ τέτοιο λόγο, εἴτε ἀπὸ τίποτις ἄλλο, φανερώθηκε πῶς ὕστερα πὼς δὲν πέτυχε δλό-τελα τὸ χειρουργικόν. Κι ὥστόσο τις μέρες πού ἀκολουθήσανε, δὲν τὴν γνώριζες τὴν Κατινούλα, τόσο ἄλλαξε, τόσο φέγγανε ἀπὸ ὑγείαν τὰ κόκκινα τὰ μάγουλά τῆς. Εἶχε κρᾶση ὠραία καὶ ἅμα τὴ βοηθοῦσε, ἅμα ἐβγαζες ἀπὸ τὸν ὀργανισμό τῆς μέσα τὸ

κουκλὶ ἕμμος πού εἶναι ἔξω νὰ σταματήσῃ καὶ τὴν πῶς τελειοποιημένη μηχανή, ἅμα τὴν ἐλάφρωνε, ξαναρχίζε τὸ ρολοὶ τὸ κίνημά τοῦ τάλαντο καὶ τὸ ταχτικὸ! Δὲ βασιλιότανε καὶ ἀφτό ἀπὸ τὴ χαρὰ τῆς, γιὰτὶ ἔπαψε μενομιεῖς ἢ ἀκράτεια ἢ φοβερὴ ἐκείνη πού τὴ βροῦνιζε κάθε νύχτα. Ἡ Ἄννα πού δὲν ἔφινε μέρα νὰ περάσῃ ἄρῃς νὰ πᾶν στὴν κλινικὴ, πού τῆς ἔφερε μὴ δυὸ φορές καὶ τὴ Μοιρίτα, δὲν πίστευε τὰ μάτια τῆς βλέποντας τέτοιον ἀλλαγὴν. Ὅταν τᾶμαθε ὁ κ. Ἀντρέας, πού πληροφορήθηκε καὶ ἀπὸ τὴ δεφτέρα, τῆς ἔγραψε καὶ πάλαι γραμματάκι νὰ τὴ συχαρῇ. Κι πάλαι καμάρωσε ἡ Κατινούλα. Αἱ! δὲν εἶτανε, λῆει, καὶ νὰπορήσης, τόσο καλὸς εἶναι ὁ ἀφέντης! Τὸ ἔξερε ἡ καημένη καὶ τὸν ἐβωμονοῦσε πού τᾶκανε ἀφτό, ὅχι γιὰ λόγου τῆς, μὰ γιὰ τὴν Ὀλῖα. Τὴν πέμψη, ὁ κ. καθηγητὴς, ἀφοῦ τέλειωσε τὸ μάθημά τοῦ στὴ Σορμπόνα, δηλαδὴ δυὸ βήματα δρόμο ἴσα μὲ τὴν Κλινικὴ, καταδέχτηκε μάλιστα νὰ φανῇ ὁ ἴδιος. Ἀλήθεια πού ἔδω καὶ μερικὲς μέρες δὲν ἄδειαζε δὲ δύστυχος. Τὴ δεφτέρα, τὴν τρίτη, δυὸ φορές κιόλας τὴν τετάρτη, ἀπανωτὲς ὀμιλῆς μὲ τὸν Πέτρο καὶ μὲ τὴ Λουίζα. Ὁ ταχτικὸς ὁ κ. Ἀντρέας ἔδλεπε κάτι ἀλλόκοτα πράγματα πού δὲν τὰ χωροῦσε ὁ νοῦς τοῦ. Ὁ Πέτρος,

ΟΜΟΡΦΗ ιδέα να γίνει ταμείο αὐτοδοθείας για τους βουλευτάδες μας! οι κακόμοιροι! Καιρός είναι, θαρρούμε, νὰν τούς λυπηθεί και τὸ Οἰκονομικὸν συσσίτιο καὶ νὰν τούς δίνει φαί μισοτιμῆς.

Ὁ «Νουμάς» μάλιστα λογαριάζει νὰ νοίξει καὶ κατάλογον γιὰ ὅσους θέλουν νὰ δώσουν κάτι ὥστε νὰ μὴ ναυαγήσει ἡ λαμπρὴ αὐτὴ ιδέα τοῦ ταμείου τῆς αὐτοδοθείας.

★

ΝΑ ΓΙΟΡΤΑΣΟΥΜΕ τὴν ἐπέτειον τῆς μάχης τοῦ Μα-
ραθώνα! Τὸ πρότεινε αὐτὸ μέσα στὴ Βουλὴ ὁ κ. Παπαμι-
χαλόπουλος κ' οἱ βουλευτάδες τὰκούσανε καὶ δὲ γελάσανε
κ' οἱ φημερίδες τὸ γράψανε σοβαρὰ, σοβαρότατα, χωρὶς
νὰν τὸ χαρακτηρίσουν, καθὼς καὶ τοῦ ἀξίζε, ὡς ἀγίαστρεφτὴ
προγονίτιδα.

Μὰ μήπως ἀπὸ τὴν ἴδια ἀρρώστια δὲν πάσχουν κ' οἱ
φημερίδες μας, κι ὅλο τὸ Ρωμικίτικο πέρα πέρα,

Περιμένουμε καμιά μέρα νὰ νενεθεῖ στὸ βήμα τῆς Βου-
λῆς ὁ κ. Παπαμιχαλόπουλος ἢ κανένας ἄλλος βουλευτὴς
καὶ νὰ προτείνει νὰ ἐκλέξουμε γιὰ ἀντιπροσώπους μας.....
τις σκιές τῶν προγόνων. Καὶ γιατί ὄχι; Ἀφοῦ ψηφίζουν
οἱ πεθαμένοι, ὅπως ἀποδείχτηκε μὲ τὴν τελευταία ἐκλογὴ,
γιατὶ νὰ μὴν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ βάζουν καὶ κάληψη στὶς
ἐκλογές;

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΓΑΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ (*)

Ἐπειτα ἀπὸ ὅλα αὐτά, ἀφοῦ βλέπετε ὅτι ἀκό-
μη ὅλοι οἱ ξένοι ὅσοι ἐπ' ἔσχτων ἀπεφάνησαντο
γνώμην, δημοθυμαδὴν κηρύττουν τὴν ἐθνικὴν σημα-
σίαν τῆς ἀναμορφώσεως καὶ κυροῦσι διὰ τοῦ κύρους
τῶν γνώμας καὶ σκέψεις εἰς ἃς καὶ εἰς ἕκαστος ἡ-
μῶν ἤδη εἶχε βαθμηδὸν καταλήξει καὶ ἀποκρυ-
σταλῶσαι κατὰ τρόπον ἰδραίων καὶ ἀμετακίνητον,
ἔρχεσθε σεῖς καὶ μᾶς χτυπήτε εἰς τὸν πατριωτισμὸν
μας; Ἀλλὰ μὲ τί δικαίωμα μᾶς κατηγορεῖτε διὰ
πλήρη ἔλλειψιν πατριωτισμοῦ (τὸ ὑπο-
γραμμίζετε ὁ ἴδιος), καὶ δὲν σᾶς τρέμει τὸ χέρι
τὴν στιγμὴν ὅπου γράφετε; καὶ δὲν σᾶς σπᾶ ἡ πέν-
να τὴν στιγμὴν ὅπου χαράσσει τὸ φοβερὸν φέμα;
καὶ πῶς ἔρχεσθε νὰ πληγώσετε εἰς τὰ καιριώτατα
τῶν αἰσθημάτων τοῦ τὸν καθέναν ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὁ-
ποῖοι θεωροῦν ἐθνοκτόνον τὸν ἰδικὸν σας
πατριωτισμὸν τοῦ ἰδιορρήγνου, τοῦ συνελόντι
εἰπεῖν; Ποῖος λοιπὸν θὰ μὲ ἀναγκάσῃ νὰ δείχνω
τὴν φιλοπικτήριαν μου διαφορετικὰ παρὰ ὅπως θέλω,
καὶ εἰς ποῖον ἔδωσα τὸ δικαίωμα νὰ τὴν διαμφισθη-

τήσῃ; Καὶ ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔννοεῖ νὰ
κάμῃ τὸν πατριωτισμὸν μονοπώλιον ἰδικόν του καὶ,
παίρνοντας ὕψος αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ἀποκη-
ρύττει ὅλους ὅσοι δὲν ἔχουν τὰ θολὰ του γυαλιὰ
καὶ γυρεῦσι μὲ ἐφ' ὅπλου λόγχην νὰ τοὺς ἐξορίσῃ
ὅλους ἀπὸ τὴν στενὴν του πατρίδα;

Ὅμιλεῖτε περὶ ὑπερμέτρου ἀνεκτικότητος τῆς
ἐλληνικῆς κοινωνίας, καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν ἔχετε δι-
καιον. Νομίζετε ὅτι εἰς μίαν ἑλλην, πολιτισμένην
κοινωνίαν θὰ ἴτο δυνατόν νὰ ἰκοῦνται καθημερι-
νῶς λοιδορίαι καὶ ὕβρεις καθὼς ἐκείναι μὲ τὰς ὁποίας
ἐγεμίσατε τὸ γράμμα σας, καθὼς ἐκείναι τὰς ὁποίας
χρόνια τώρα καθημερινῶς ἀκούομεν; Η ΨΥΧΗ ΤΩΝ,
λέγετε, ΓΕΜΕΙ ΤΑΠΕΙΝΩΝ ΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ,
ΠΑΣΧΟΜΕΝ ΤΕΛΕΙΑΝ ΠΟΡΩΣΙΝ ΤΗΣ ΔΙΑ-
ΝΟΙΑΣ. Λέγετε λέξεις μόνον ἢ ἐννοεῖτε καὶ αἰσθά-
νεσθε πραγματικῶς ἐκεῖνα ποὺ λέγετε; Θὰ μοῦ τὸ
ἐπιτρέψετε πάλι, καθὼς πρὶν, νὰ σᾶς μεταφράσω αὐ-
τὰ ποὺ λέτε εἰς τὴν γλῶσσάν μου. Ρωμικίτικα αὐτὰ
θὰ ἐλέγοντο: Ἡ διάνοιά σας ἔγινε πῦρος λίθος,
δηλαδή τὸ μυαλό σας ἔγινε σκληρὸν ὡς τὴν πέτρα,
κουρούτι· τὸ κεφάλι σας ἔχει μέσα ἀέρα, εἶναι νε-
ρόδραστο κολοκύθι. Καὶ ξέρετε πρὸς ποίους λέγετε
ὅλα αὐτά; ξέρετε ποῖοι εἶναι, ξέρετε πόσοι εἶναι ὅ-
λοι αὐτοί; Καὶ ξέρετε πόσο, πόσο χαμηλότερα βρί-
σκεστε ἀπὸ ὅλους αὐτούς; Ἐκεῖνος ὁ νέος, ἐκεῖνο
τὸ παιδί ποὺ σᾶς ἔγραψα τὰ δροσερὰ καὶ μεγάλα
ἐκεῖνα λόγια καὶ σᾶς ἔδωσε ἀφορμὴ νὰ λάβετε στὸ
δευτέρό σας γράμμα «φωνὴν Στέντορος», καὶ νὰ δια-
σαλπίζετε ξέρετε πόσα ψηλὰ βρίσκεσθαι, ξέρετε πό-
σο μεγαλύτερο δρίζοντα ἀπὸ σᾶς ἔχει; ξέρετε πόσας
πόσας γενεὰς ἀπέχει ἀπὸ σᾶς;

Ἀχ, εἴμαι, ἀξιότιμε κύριε, ἀγνωστὸν, ναι μὰ τὸ
πέπερι, ἂν πρέπει νὰ θλιβῇται τις δι' ἐκείνους πρὸς
οὓς ἀπευθύνεσθε καὶ καθ' ὧν ἐχαλκεύθησαν τὰ φαρ-
μακωμένα βέλη αὐτὰ, ἢ μήτοι ἢ ἀναγκαίστερον νὰ
ἀλγῇ τις διὰ τοὺς ταῦτα περὶ ἐκείνων φρονούντας.
Ὡ πόσον θὰ μετανοήτε σεῖς ὁ ἴδιος, δι' ὅσα οὕτω
συλλήθδην ἐξεστομίσκατε κατὰ ἐπιλέκτων συμπολι-
τῶν ἡμῶν, ἂν μετὰ ἓνα αἰῶνα ἠδύνεσθε νὰ ἐπανέλ-
θῃτε. Ποῦ ἀνεῦρεν ὁ ἄθρὺς ἐργάτης ὄχι τοῦ Λογίου
ἀλλὰ τοῦ Κερδίου, τόσῳ πλούσιον λεξιλόγιον; Τί
ποιὴν ζητεῖ μέζονα τῆς γνωστῆς, τῆς ἐπιβαλλομέ-
νης τοῖς κοινοῖς ἐγκληματίαις, τοῖς κικουργούσι
κατὰ τοῦ σώματος; Δηλοῦτε ὅτι αἰσθάνεσθε τὴν ἐ-
σχάτην καταφρόνησιν πρὸς τὸ ἔργον των, τὸ μικρόν
αὐτῶν ἔργον, τὸ ἀνοσιούργημα των. Ἀλλ' ἂν ἐγι-

γνώσκετε ὅλα καὶ ἡλικία περιφρόνησις γεννᾶται εἰς
τὰ στήθη τῶν ἀγωνιστῶν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι μάχον-
ται ὑπὲρ ιδέας, ἦντινα ἡ ἐποχὴ των δὲν δύναται
εἶναι νὰ θερμάνῃ ὡς εἶδε μὲ τὸ θάλας της, ὑπὲρ ἰ-
δέας τόσῳ μεγάλης, τόσῳ ὑψηλῆς, ὥστε ὑμεῖς οἱ ἄλ-
λοι μηδὲ νὰ δύνεσθε ἂν νὰ ἀναμετρήσῃτε τὸ βάθος
της, καὶ νὰ προσβλέψῃτε ἐπὶ τὸ μεγαλεῖόν της. Ἄν
ἐγινώσκετε, σεβαστέ κύριε, τί αἰσθάνεται μέσα του
εἰς Σωτηριάδης μετὰ τὴν κατακραυγὴν ἐπὶ τοῖς
Ὁρεστιάκοις, ἂν ἤμπορούσατε νὰ κρυφακούσητε τοὺς
παλμούς τῆς καρδίας ἐνός Παλαμά καὶ νὰ ἴδῃτε
πόσον αἰσθάνεται ἐκὐτὴν μεγάλον, ὑπέροχον, ἀπέ-
ναντι τῆς θυμοσφόρου ἐκείνης καὶ ἀποστεωμένης κοι-
νωνίας, ἥτις τὸν περιστοιχίζει καὶ ἥτις ἀδυνατοῦσα
νὰ τὸν παρακολουθήσῃ εἰς τὴν πτῆσίν του, εἰς τοὺς
ὑψηλοὺς περυγισμούς τῆς ψυχῆς του, παρενοχλεῖ μὲ
τὰς ἀγρίας της ὠρυγὰς τὸν τιμημένον ποιητὴν, —
τὸ διαμάντι τοῦ κινουρίου μας Παρνασσού, — ὁ ὁ-
ποῖος τῆς εἶναι πολὺ μεγάλος, γιὰ τὸν ὁποῖο πραγ-
ματικῶς «τὸ σήμερον ἦτανε νωρὶς».

Ἀλλὰ ἐγελάστηκα ἑλθισμένην ἐμαυτὸν, ἐπε-
λαθόμην ἐμαυτοῦ. Σᾶς θυμῶν περὶ Παλαμά. Ἀλλὰ
ἔχετε ἀναγνώσει ποτὲ τίποτε ἰδικόν του; ἔχετε φυλ-
λομετρήσῃ ἂν τὸ θάνατον Παλλικαρίου; Γινώσκετε
τί ἐστὶ Βηλαρῆς; ἔχετε ἀκούσει τι περὶ Καλίου;
ἔχετε διαβάσει, ἔχετε συγκινηθῇ μὲ τὸν Βαλαωρίτη;
ὅλοι τοὺς ἀνέκουν στὴν ἐθνικὴ πινακοθήκη μας, τὴν
πινακοθήκην τῶν χυδαίων, τῶν ἀπαισίων, τὴν ὁποίαν
ἴδρυνε ὁ Σολωμός, ἐπὶ νῶν εἰς τὴν λαϊκὴν οὐχύν.
Ξέρετε πῶς ἐφαντάστηκε τὴν πατρίδα μας ὁ Σο-
λωμός, καὶ ποῖα ἀντίληψις τοῦ ἔδωσε τὴν ὀνομασίαν
ἐθνικὸς ποιητῆς; Σᾶς ἔπεσαν ποτὲ ἀπὸ τὰ χέρια οἱ
ἄλλοι ἐκεῖνοι στίχοι τοῦ ἐπτανησίου ραψωδοῦ;

Νιώθω γὰρ σὲ πατρίδα σου στὰ στήθη χαλσμοῦ.

Τὸν «αἰσθάνεσθε» τὸν «ἐνιώσατε» τὸ «χαλα-
σμοῦ», τὸ χαλσμοῦ αὐτὸν γιὰ τὸν ὁποῖο ὑπάρχει
μὴ μεγάλη πατρίδα, καὶ ὁ ὁποῖος συντρίβει κάθε
περιττόν; Τὸ ἐνιώσατε ποτὲ καὶ τὸ ἄλλο, ὅτι ὅλοι
αὐτοὶ μᾶς ἔνοιζαν τὰ μάτια; ὅτι εἴμεθα καὶ πνευ-
ματικὰ πατρίδα των; ὅτι συνεχίζομεν, ὅτι ἀκολου-
θοῦμεν τὸν δρόμον των; Καὶ τολμάτε νὰ περιλάβετε
καὶ τὰ ἐκλεκτὰ των ὀνόματα, τὰς ἀγίας μορφὰς
των, εἰς τὴν ἀγρίαν σας ἐπίθεσιν, εἰς τὸν ἐξοσλόν
σας κλεφτοπόλεμον;

Καὶ ἔπειτα ἀπὸ αὐτὰ ἐν ἀφελείᾳ ἀπλότητι ἐ-
ξανίστασθε καὶ ἀγανακτεῖτε διότι κάποιος σᾶς πα-
ρετήρησε ὅτι περιττόν νὰ κρύπτεσθε ὀπισθεν τοῦ Κο-

*) Κοίταξε φύλλα 232 καὶ 233.

ἀντὶς νὰκούσῃ τὸ γιατρὸ καὶ νὰ τραβηχτῇ στὴν ἐ-
ξοχή, ὅπου μὲ τὴν ἡσυχία του θάβλεπε καὶ πάλαι
τὴν υγεία, ὥσπου νὰ ξανάρθῃ στὸ Παρίσι, δὲν ἤθε-
λε μὲ κανέναν τρόπο νὰ τὸ κουνήσῃ ἀπὸ τὸ σπῆτι
καὶ χρειάστηκε ὁ κ. Ἀντρέας ὅλη του τὴ ρητορικὴ
γιὰ νὰ τὸν καταπείσῃ. Πῶς μπορεῖ κανεὶς, συλλο-
γιότανε ὁ Ἀντρέας, νὰ τὴν ἀκούσῃ τὸ γιατρὸ; Γιὰ
τὸ καλὸ του τὸ συμβούλευε ὁ γιατρὸς. Μὰ ὁ Πέτρος
ὄρεξη δὲν εἶχε νὰ φύγῃ μὲ δυὸ λόγους, ποὺ παρᾶξε-
νοι κ' οἱ δυὸ δὲν τοῦ ἔστρεψε νὰ φύγῃ ἀπὸ ἀφοσίω-
ση πρὸς τάφεντικά του, καὶ ἀδύνατον νὰ πιστέψῃ πῶς
θὰ τὸν ξαναπαύρουνε κατόπι. Πρόφασιν γυρέβανε, νὰ
τὸν ξεφορτωθῶν. Καὶ γιατί; Γιατὶ θὰ τοὺς τὰ
πρόφτασε ἡ Κατινούλα, θὰ παραπονέθηκε, καὶ ἀφ' ὅς
ἀπὸ πείσμα ἴσια ἴσια γύρεβε νὰ μείνῃ, γιὰ νὰ τὴ δῇ
στὰ μάτια του τὴ σκύλα νὰ φύρῃ. Νὰ μῖσος μιά
φορά. Μῖσος ἀπὸ μέρος του ἢ ἀπὸ μέρος τῆς Λουί-
ζας; Ποῖος τὸ ξέρει καὶ ποῖος μπορεῖ νὰ ξεδιαλίσῃ
τί γίνεται μέσα σὲ κάτι ἄγριες ἀπλοϊκὲς πρωτόπλα-
στες ψυχές, ὅπου λὲς καὶ ζοῦνε ἀκόμη συντροφικὰ καὶ
ἀτόφανα τὸ καθένα, τὰ πῶ ἀντίθετα πάθη, τὰ πάθη
τοῦ ἀρχιγέννητου ἀθρώπου, τοῦ μισοαθρώπου καὶ μι-
σοθεριοῦ; Τὴν κεριακὴ, ὅταν ξεκίνησε ἡ Κατινούλα
γιὰ τὴν κλινικὴ τοῦ κ. Λανέζου, λέξη δὲν τῆς εἶπε,

ματιὰ δὲν τῆς χάρισε ὁ Πέτρος τῆς ἀδερφῆς του
Ἄς πηγαίνῃ καὶ ἃς τὴν κούρουνε τὴ βρώμα ποὺ τὰ
ξίζει. Ὅτι ποὺ σφάλαιξε πίσω της ἡ πόρτα τῆς ἀλ-
λέας, κατέθηκε στὸ μαγερεῖο, ῥίχτηκε ἀπὸ νῶν στὸ
τραπέζι μπρούμυτα μὲ τὰ δυὸ τὰ μπράτσα του ἐκ-
πλωμένα καὶ σὰν δλόχουτα στὸ ζῦλο τοῦ τραπέζιου,
ἄρχισε νὰ βογγοκλαίῃ καὶ νὰ φωνάζῃ πῶς ἄλλος
δὲν τὸν ἀγάπησε ποτὲ τοῦ σὰν τὴν Κατινούλα!

Μυρίστηκε τίποτις ἀπὸ τὰ φερόματα τῆς Λουί-
ζας ἢ τὸλεγε καὶ ἀπὸ μετάνεια; Τὸ μῖσος τοῦ τὸ
φυσοῦσε ἡ γυναῖκα του στὴν καρδίαν, τὸ φιλότιμο το-
νὲ θέρριζε καὶ ἀπὸ γεννησιμιό του. Ἔτσι, ἀπὸ ἀγάπην
συναμα καὶ ἀπὸ πείσμα ἤθελε νὰ καθήσῃ, μὲ τάφεν-
τικὰ, νὰ τὴν ξαναδῇ, καὶ ἀφ' ὅς νὰ πεθάνῃ πρὶν ἀπ' ἄρ-
τόν.

Ἀναγκάστηκε ὁ κ. Ἀντρέας νὰ φέρῃ πάλαι τὸν
κ. Ἀμάρο, νὰ τοῦ μιλήσῃ. Τοῦ μίλησε γερά. Καὶ
δὲν εἶχε ἄδικο νὰ μὴν τοῦ τὰ μασήσῃ ὁ κ. Ἀμά-
ρος, ποὺ στὸν Πέτρο τουλάχιστον δὲ γελάστηκε. Προ-
χωρημένην γενικὴν φωματίωση. Γιὰ νὰ γλυτώσῃ, ἀ-
παραίτητον ἀνάγκη τὸ Παρίσι, τὸν ἀέρα τὸν κακὸ
καὶ μολεμένο. Τοῦ τὰ σκέπασε λιγάκι μὲ τέτοια
λόγια, καὶ μ' ἄλλα δυὸ, ἀποφασιστικὰ καὶ γλυκά,
τὸν ἔπεισε στὸ τέλος ὁ κ. Ἀντρέας, ποὺ τὸ νόμιζε

κίολας μὲ τὰ σωστὰ του πῶς ὁ ἐξοχίτικος ὁ ἀέρας
θὰ τὸνὲ γιατρέψῃ, ἀφοῦ τόλπιζε καὶ ὁ κ. Ἀμάρος.
Νὰ λοιπὸν ποὺ καὶ ἀφ' ὅς μπῆκε σὲ τάξην. Ἐμπαίνει
σὲ τάξην καὶ τῆς Κατινούλας ἡ ἀβρόστια. Καταχά-
ρηκε ὁ κ. Ἀντρέας, σὰν πῆγε στὴν κλινικὴ. Σάστι-
σε μὲ τὴν ὄψιν της. Τέλειωσε, πάει. Θὰ τῆς κἄμουν
ὕστερότερον καὶ δέφτερον χειρουργήμα, ποὺ θὰ πετυ-
χῇ ὅπως πέτυχε καὶ τοῦτο. Χωράτεψε μὲ τὴν Κα-
τινούλα γιὰ τὸ κουράγιόν της, ποὺ γύρεβε νὰ τῆς κἄ-
μουν τώρα καὶ περισσότερα, τὴ σύστησε φέβγοντας
στὴ νοσοκόμα, τῆς κάθισε κ' ἓνα δεκάφραγκο χρυσὸ
στὸ χέρι. Ἐνα μονάχα ξέχασε ὁ κ. Ἀντρέας. Δὲν
πρόσεξε διόλου σὲ κάτι ποὺ τοῦ ψιθύρισε ἡ νοσοκό-
μα, πῶς ἴσως καλὸ θάτανε νὰ φωτίσῃ τὸν κ. Λανέζο
γιὰ τὴν ἀβρόστη, πῶς τὴν παρασκεδὴ δέχεται ἴσια
ἴσια βίζιτες, πῶς ἐφκολο δὲν ἐμοιάζε νὰ γίνῃ καὶ δι-
φτερο χειρουργήμα, πῶς ἀρταζε μὴ λέξη ἀπὸ δῶ,
μὴν ἀπὸ κεῖ, πῶς ἡ ἐβγενεια τους, ἀναμεταξύ τους,
ὁ κ. Λανέζος καὶ ὁ βοηθὸς του, τίς προάλλες, σὰ νὰ
λέγανε γιὰ κάποιες περιπλοκὰς τῆς πνευμονοφρίας,
καὶ τὸ καὶ τό. Μία στιγμὴ, τοῖσιωσε τάφτι τοῦ ὁ
κ. Ἀντρέας. Φοβήθηκε μὴ στιγμὴ, μπάς καὶ κάτι
τρέχει. Μὰ ὁ ἄθρως δὲν τάρρει νὰ φοβάται. Βιά-
ζεται μάλιστα νὰ πνίξῃ τὸ φόβον τοῦ μὲ σοφίσματα

αἱ, καὶ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν σκιάν του, καὶ θυμώ-
ρεις, διότι κάποιος, μὲλον τὸν σεβασμὸν ποῦ ἔχει
πρὸς τὸν Κοραῆν, σὲ εἶπε ὅτι «δὲν θὰ ἔκανε πολλὰ
πράγματα ἂν δὲν ὑπῆρχαν ἀπὸ τὰ εὐγενικὰ ὄνειρα
τοῦ λυτρωμοῦ τοῦ ἔθνους εἰ ἀντρεωμένες καρδιές
τῶν γιγάντων τοῦ 21». Καὶ θαυμάζετε ὅτι μέσα
εἰς τὴν κοινωνίαν ποῦ μόλις δέκα δεκαπέντε γνωρί-
ζουν περισσότερον ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου πατριώ-
του—ὅτι εὐρέθη καὶ κάποιος ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ἔχουν
καταλάβει, ὅτι μὲ τὸ ἕν πῶδι ἦτον ὁ Κοραῆς δυ-
στυχῶς βουτηγμένος εἰς τὰς ἰδέας ποῦ ἔχετε καὶ
σεῖς, καὶ ἔξω ὑμῶν αὐτῶν ἐρωτᾶτε, —θὰ εἶλεγε κα-
νεῖς ὅτι ἔχετε ἀποστηθίσει τὰ ἔργα του ὅλα. —
«Ἄλλ' ἀφοῦ ὀνειδίζετε (;) αὐτὸν τὸν Κοραῆν τί νὰ
εἴπω πλέον ;

Αὐτὸ ἀφορᾷ ἐσᾶς· ἡμεῖς θέλομεν νὰ μάθετε
πλέον ὅτι οἱ νέοι φιλόλογοι «οἱ ἐπαγγελλόμενοι» τοῦ-
λάχιστον τοὺς τοιοῦτους, καθὼς τὸσον ὥραϊα τὸ λέ-
γετε καὶ διὰ τοὺς ὁποίους ὑποτίθεται ὅτι θὰ εἶχον
ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους, ὅλα τὰ ὑψηλά, ὅλα τὰ ἰ-
δανικά, ὅλα τὰ ἰδεώδη, δὲν θὰ διαψεύσουν τὰς δι-
καίας σας προσδοκίας· τὰ ἔχουν ἀείποτε πρὸ ὀφθαλ-
μῶν ὅλα (μόνον ποῦ δὲν κάνουν καμιά διακρίση με-
ταξὺ ἰδανικῶν καὶ ἰδεωδῶν, καθὼς μοῦ φαίνεται ὅτι
κάνετε. Οἱ ἀρχαῖοι φιλόλογοι, ἐκ περισσοῦ, δὲν ξέ-
ρουν παρὰ τὸ ἰδανικόν, «τὸ ἰδεώδες δὲν ἀνήκει στὴν
ἀθάνατον φωνήν»). Τὸ ἔχουν βάρος εἰς τὴν συνείδη-
σιν των, ὅτι ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους προδρόμους
των, ὁ Κοραῆς ἐπῆρε εἰς τὸν λαὸν του, ἐν μέρει
καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, τρεῖς ὁλοκλήρους γενεάς, ὅτι
ἔκαμε τὴν πνευματικὴν ἀκμὴν τῆς ἀγαπημένης του
πατρίδος νὰ ἀρροπορήσῃ σημαντικὰ, καὶ δι' αὐτὸ
θεωροῦν ἰδιαίτερον των καθήκον νὰ ἐργασθῶν πρῶ-
τοι αὐτοί, ὥστε ὅσω τὸ δυνατόν γλιτωρώτερον νὰ
ἐπουλωθῶν αἱ πληγαὶ τῶν ἐγχειρήσεων ποῦ δὲν ἐ-
πέτυχον καὶ νὰ ἀποδείξουν μίαν φορὰν ἀκόμη τὴν
ὀρθότητα τοῦ ἀρχαίου λόγιου, ὁ τρώτας καὶ ἰάσεται.

★

Τοῦ κάκου· ἀγωνίζεσθε, σεβαστὲ κύριε pour une
cause perdue· ὅσω καὶ ὅν σὰς φαίνεται αὐτὸ ἀ-
δύνατον, σὲς τὸ λέγω μὲ ἀκράδαντον πεποίθησιν,
μὲ ἐντελῶς σώας τὰς φρένας, μετὰ πολλῆς συμπα-
θείας, μετὰ μεγάλου σεβασμοῦ.

Πρέπει νὰ εἰσθε νέος, οὕτω τοῦλάχιστον ἤκου-
σα, καὶ ὅμως μοῦ ἐμπνέετε . . . μὴ γελᾶστε, σε-
βασμὸν. Δὲν ἤξεύρω καλὰ καλὰ τὸν λόγον, ἀλλὰ
θὰ σὲς εἴπω τί μοῦ φαίνεται.

λογιῶν λογίων, ποῦ δὲν τὰ βλέπει γιὰ σοφίσματα.
Ποῦ νὰ ξέρῃ, στοχάστηκε ὁ κ. Ἀντρέας, μιά πα-
λιά νοσοκόμα, μιά γυναῖκα ποῦ δὲν καταλαβαίνει
κίολας τοὺς ὅρους τῆς γιαντρικῆς ; Νὰ μιλῇσιν τοῦ
κ. Λανέζου. Μπορεῖ νὰ περᾷσιν ὁ κ. Ἀμάρος. Ἀ-
φ' οὗτος μεσολάβησε. Μ' αὐτόν εἶχανε συμφωνίαν καὶ ἀ-
φ' οὗτος τοὺς ξήγησε ὅλα, πῶς ἅμα ἔρθη κατὰλληλη
ὥρα, θὰ φροντίσῃ ὁ συνάδερφός του καὶ γιὰ τὸ νε-
φρί. Μπόσιχα. Καὶ ἀπόδειξιν, πῶς ἡ Κατινούλα εἶ-
ναι καλὰ, πολὺ καλὰ. Φαίνεται πιά καὶ ἀπὸ τὸ πρό-
σωπό της. Ἔτσι καὶ τὸ σωστό.

Λοιπὸν οὔτε ὁ κ. Ἀντρέας, οὔτε ἡ Ἄννα, ποῦ
κ' οἱ δύο τοὺς τόσο ἀγαποῦσαν τὴν ἀρρώστη, ἀκόμη
δὲν εἶχανε δεῖ ὡς τότες τὸ γιαντρὸ ποῦ τὴ χειρουργή-
σιν, καὶ δὲν τὸ βρῖσκαν παράξενο διόλου μῆτε ὁ
ἕνας μῆτε ὁ ἄλλος ποῦ μῆτε πασίαναν νὰ κουβεν-
τιάσουνε μαζί του. Ἡ Κατινούλα ὥστόσο τὸν ἐβλε-
πε τὸν κ. Λανέζο καὶ τοῦ μιλοῦσε. Ἄκουσε κάμπο-
σα τὸ κορίτσι ἀπὸ τὴ νοσοκόμα ποῦ ἐρχότανε συ-
χνὰ στὴν κάμερή της, καθότανε, μπάλλωνε κάλτσες,
ἐπλεκε ἢ ἔρραφε καὶ μωρολογούσε. Ἡ Κατινούλα
πάντα τὴν ἴδια κουβέντα, δηλαδὴ γιὰ νεφροφίμα-
τα καὶ τέτοια· τῆς εἶχανε κολλήσει στὸ νοῦ. Ἄμα,
λέει, τῆς κόψουνε τὸ νεφρί, τῆς κόψουνε καὶ τὴν ἀρ-

Ρταίει τὸ γράμμα σας, ἡ γλῶσσά σας, τὸ ὄφρος
σας, ὁ τρόπος σας, αἱ ἰδέαι σας, ἡ προσωπικότης ποῦ
διαγράφεται καὶ διαγιγνώσκεται ὀπίσω ἀπὸ τὰς
γραμμάς σας.

Ἡ τυφλὴ καὶ κάπως γεροντικὴ προσκόλλησις
σας εἰς τὸ Παρελθόν, τὸ βλέμμα τὸ μετὰ βαθείας
νοσταλγίας ἐστραμμένον πρὸς ὅ,τι παρήλθε ἀνεπι-
στρεπτεῖ, τὸ πρὸ τεσσάρων χιλιάδων χρόνων· ἡ ἀ-
ποκλειστικὴ, ἡ σχεδὸν πείσμων προσήλωσις σας ὀπί-
σω· ἡ τόση λατρεία σας πρὸς τὰς μαρμαρίνους καὶ,
μῆλον τὸ ἀφθαστον κάλλος των, παγεράς «χαρίε-
σας ἀτθίδας τῆς Τανάγρας», ἐκεῖ ὅπου θὰ ἤμπορού-
σατε νὰ ἐρωτευθῆτε τόσες καὶ τόσες ὁλοζώντανες ἰ-
σαξίεις των· ἡ ἰδυστροφία, ἴσως ἡ ἀρνησις σας νὰ
περιβληθῆτε περιλαίμιον (τί ἐννοεῖτε ἀρά γε ; Ὅθ
ἤμουν λαίμοδετῆ, κολλᾶρο ἢ τίποτε ἄλλο ; Ὅθ ἤ-
μουν περίεργος νὰ κάμω τὴν γνωριμίαν σας ἢ τοῦλά-
χιστον νὰ σὰς δῶ. Μοῦ φαίνεται ὅμως καλύτερον νὰ
βγάλετε ὅλα καὶ νὰ φορέσῃτε χλαμύδα. Ντύνεστε,
λέγουν, μὲ πολὺ chic· φαντάζομαι ὅτι θὰ σὰς πη-
γαίνει. Ἡ ἀντιπάθειά σας στὰ τωρινὰ σπίτια μὲ
τὰ πολλὰ πατώματα (ὡς τόσο μοῦ φαίνεται πῶς
καὶ σεῖς σ' ἕν τέτοιον κάθεστε) αὐτὴ τέλος πάντων
ἡ ἀρνησις σας νὰ παραδεχθῆτε, θεωρητικῶς, ὅ,τι-
δήποτε νέον. Ἡ ἀκρατος ἐλευθερία, ἡ ἀχαλινάγω-
γτος γλῶσσα, ἡ μέχρι ἀβδελυγμίας περιφρόνησις
μὲ τὴν ὁποίαν ἀπευθύνεσθε πρὸς τοὺς ἄλλους, εἴτε
καὶ γέροντας εἴτε καὶ νέους, πρὸς τοὺς νεαροὺς, καὶ
ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον προσφέρεσθε πρὸς τὴν γνώ-
μην ποῦ ἐμῶρφωσαν (δὲν ἤξευρα ὅτι τὸ κύρος τῆς
γνώμης συρρίζεται μὲ τὰ χρόνια· ἂν ἦτον ἔτσι θὰ ἐ-
τρέχαμε γιὰ τὴ λύση καθὲς ἀπορίας στὸ ἴδρυμα τῆς
ὁδοῦ Κηφισοῦς μὲ τὴν πρᾶσινόθηλη ἐκκλησίᾳ του)·
ἡ ὑπερβολικὴ εὐκολία μὲ τὴν ὁποίαν ἀποκαλύπτετε
σκέψεις σας καὶ συνκισθήματα : ὁ τὰδε εἶναι ἀνόη-
τος, ὁ δαῖνα εἶναι ἀμαθής, ὁ ἄλλος δὲν ξέρει τί τοῦ
γίνεται, ὁ τέταρτος προδότης, ὁ πέμπτος χείρὸν τι
δολοφόνου· τοὺς βδελύσσομαι, ἀποκαλῶ ἀνόητον· αἱ
γνώσεις τὰς ὁποίας φαίνεται ὅτι ἔχετε ἀποκομίσει
ἐκ τῆς μελέτης τῆς πατρίδος ἱστορίας· αἱ σφοδραὶ
ἀντιπάθειαι κατὰ συμπολιτῶν σας καὶ τὰ μωρολό-
για ἅπερ τονίζετε ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ των· ἡ ἐξάλειψις
ἀπὸ τὴν μνήμην σας τῆς ἐν Εὐρώπῃ διαμονῆς σας,
(τοποθετήτε, «ὦ... πῶς νὰ σὰς χαρακτηρίσω» τὴν
Ἑλλάδα εἰς τὴν κεντρικὴν Ἀφρικὴν ; Ἀλλὰ ἡ Ἀγ-
γλία τοῦλάχιστον ἀνήκει εἰς τὴν Εὐρώπην). Πάντα
ταῦτα, εἴτε δὲ τὸ ζωηρὸν καὶ ἐκδιάπτωτον τὸ σφό-

δρα» σας ἐνδιαφέρον διὰ καθὲς νέον ὁ ὁποῖος χάνει
ἑδικὰ τὸν καιρὸν του (σεῖς μάτην ἀπόλλυσι τὸν χρό-
νον του· ἀπατᾶσθε μόνον ἂν νομίζετε ὅτι ἀπώλετε
κανεὶς πέλεκυς, εἰς τὴν εὔρεσιν τοῦ ὁποίου ἀσχολού-
μεθα) καὶ ἡ φιλόστοργος μέριμνα μεθ' ἧς ἀπεφθίνα-
σθε περὶ τῶν χρημάτων τὰ ὅποια οἱ ἡμεῖς γεννήτορες
δαπανῶσιν, μοῦ ἐμποιοῦσι τὴν ἐντύπωσιν ὅτι δὲν ἔ-
χω ἐνώπιόν μου ἀντιπρόσωπον τῆς νέας γενεᾶς, ἀλλὰ
τῆς παρελθούσης, τῆς ἡδὴ ἀπὸ χρόνου ἐν τῇ καθε-
στηκυίᾳ ἡλικίᾳ διατελούσης.

Ἄν ὅμως πραγματικῶς αἱ δύο διατριβαὶ ἐγρά-
φοντο ἀπὸ νέον εὐέλπιν, νέον ἀνήκοντα εἰς τὸ νεο-
sacrum, τὸ ἱερὸν ἔαρ τῆς ἀναγεννωμένης πατρίδος,
νέον κεκλημένον νὰ ἐργασθῇ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ με-
γαλείου της, τότε, ὡς τότε λυποῦμαι διπλᾶ. Λυποῦ-
μαι διπλᾶ, διότι βλέπω ὅτι παρέλαβε τὴν πατρικὴν
κληρονομίαν ἀκτέργαστον, χωρὶς νὰ τὴν καλλιερ-
γήσῃ, χωρὶς νὰ διανοηθῇ νὰ ἐξελέγξῃ τι, χωρὶς
νὰ σκεφθῇ μόνος του, χωρὶς νὰ ζητήσῃ νὰ
βεβαιωθῇ ὁ ἴδιος διὰ νὰ ἴδῃ τί ὀρθὸν καὶ τί ὀχι, τί
πραγματικῶς ὥραϊον καὶ τί ὀχι, ποῦ τὸ ὠφέλιμον
καὶ ποῦ τὸ ὀλέθριον· χωρὶς νὰ ζητήσῃ νὰ γίνῃ σκα-
πανεὺς εὐσυνείδητος τῆς αὐριανῆς αἰθρίας· ἀλλὰ ὁ
ὕποτος φιλοδοξεῖ νὰ μείνῃ εἰς τὴν ὀπισθοφυλακίαν, ἀν-
θιστάμενος μετὰ κραυγῶν καὶ συρόμενος ἐκὼν ἢ κῶν
ἐν τῷ ἐπιτελούμένῳ γοργῶ καὶ βρμητικῶς θορύβῳ.

Καὶ ὅμως, πόσῃ ἀνάγκῃ ἔχει ἡ νέα μας κοι-
νωνία νέων δυνάμεων σκεπτομένων, παραγόντων μὲ
σφρίγος καὶ αὐτοβουλίας. Ὡς πόσῃ καλύτερον, ἂν ὁ-
πίσω ἀπὸ τὸ στόμα σας ὠμίλει ἕνας ὁ ὁποῖος εἰργά-
σθαι μόνον καὶ δὲν θὰ ἤρᾳσθαι πλέον ; Ὡς πόσῃ θὰ ἐπε-
σιμύσῃ, ἂν τὰς λέξεις σας αὐτὰς ὑπέγραψεν ἕνας
πατέρας καὶ ὀχι ἕνας γιός . . .

Διότι πρέπει καὶ αὐτὸ νὰ λεχθῇ ἐπὶ τέλους· καὶ
εἶναι περιττὸν νὰ τὸ κρύπτωμεν, ἀφοῦ τὰ λέγομεν
μεταξὺ μας. Ἡ ὑπερβολικὴ δυσκολία μὲ τὴν ὁποίαν
ἡ κοινωνία δέχεται τὴν Ἀναμόρφωσιν· τὰ τεράστια
ἐμπόδια πρὸς τὰ ὅποια πρέπει αὐτὴ νὰ παλαίσῃ ἐν
ἐν· ἡ ἀδυναμία της, ἡ ἀνικανότης της νὰ
καταλάβῃ κἂν τὸ ζήτημα, ἡ ἐπιπολαιότης
ἡ ὁποία ξεσπᾷ καθὲς φορὰν ὅπου τῆς δίδεται ἀφορμὴ
νὰ τὸ πιᾷσιν εἰς τὰ χεῖρα της· ἡ ὀπισθοδρομικότης
της καὶ ἡ στενοκεφαλιά της, τὰ ὅποια κα-
τορθώνουν ὥστε, ἀφοῦ εὐτύχησιν νὰ ἔχῃ ἕνα «τι-
μημένον σφόν», ἕνα ἐπιστήμονα τῆς περιωπῆς τοῦ
Χατζιδάκη, νὰ ἀκούωνται τριάντα χρόνια, μετὰ
τὴν ἐμφάνισίν του, ἑκατὸν δλοκλήρα χρόνια ἀφ' οὗ,

ῥώστια. Νὰ ἡ σωτηρία, καὶ τὸ λαχταροῦσε νὰ σω-
θῇ γιὰ τὸν ἀγγελοῦ της, γιὰ τὴ Μοιρίτα ποῦ τὸ
γραμματάκι της δὲν τᾶρνε ἀπὸ τὸ προσκέφαλό της.
Πῆρε θάρρος ἢ τοῦλάχιστον γιὰ νὰ μὴ δείξῃ πῶς δὲν
ἔχει, γιὰτὶ ὁ κοσμάκης δὲν τολμᾷ καὶ πολλὰ νὰ ξε-
στομίσῃ μπροστὰ σ' ἕναν ἐξοχώτατο, μάνι μάνι μιά
μέρα, δειλόθαῖρα, πεταχτά, τὸν παρακάλεσε νὰ τῆς
τὸ βγάλῃ τὸ νεφρί της τὸ καταραμένο καὶ πῶς εἶ-
ναι σίγουρη τότες πῶς θὰ γείνη.

Χαμογέλασε ὁ γιαντρός, μὰ σὰ νὰ μισοσούφρωσε
καὶ τὰ φρύδια. Τοῦ ξανάκαμε λόγο. Τῆς ἀποκρίθη-
κε πῶς βέβαια καὶ γιὰτὶ νὰ μὴ γίνῃ κατόπι ; Πιὸ
βέβαιο ἔμοιαζε ὅμως πῶς ὁ γιαντρός καμιά ὁρεξὴν δὲν
εἶχε γιὰ τέτοιες δουλειές. Τί ἀκολούθησε καὶ τί το-
νὲ βαστοῦσε ; Μήπως ἐπίασε τίποτις ὁμιλίες μὲ τὸν
κ. Ἀμάρο ; Μήπως τοῦ ἀνακοίνωσε ὁ κ. Ἀμάρος τὴν
διάγνωσίν του τὴν περίφημην γιὰ τὸ φυματίσμα τοῦ
νεφριοῦ ; Ἐνὰ μῆνα ποῦ ἐπρεπε ἡ Κατινούλα νὰ
προσμένῃ ὥσπου νὰ τὴν παραλάβουνε στὴν κλινικὴν,
ἐννοεῖται πῶς καιρὸς δὲν τοὺς ἔλειψε τοὺς συνάδερ-
φους νὰ τὰ ποῦνε. Ὁ κ. Ἀμάρος, τώρα μάλιστα
μὲ τὴν πλεοναμία τοῦ Πέτρου, τάποφάσισε νίττα
σκέττα πῶς τὰ ἴδια κ' ἡ ἀδερφή του. Ἡ διάγνωσις
ὅμως ἀπὸ τὴν ἔφρνε κακὴ συνέπειαν, ἐπειδὴ ὅταν εἶναι

χτικιασμένο ἢ σὲν περὶ λένε φυματιασμένο τὸ νεφρί.
δὲ φελλὶ χειρουργηθῇ καὶ ὁ ἄρρωστος ἀπομνήσκει ξε-
ρός. Λιώνει λίγο λίγο ἢ κάποτε πεθαίνει καὶ στὴ
στιγμὴ. Ὁ κ. Λανέζος, φυματίωση δὲ διαγνωστικέ-
ψε τὴν πρώτην φορὰ ποῦ ξέτασε τὴν Κατινούλα. Τώρα
ἴσως καὶ νὰ φοβότανε. Τὸ χρέος του, ναι, μὰ ὀχι
καὶ παραπάνω ἀπὸ τὸ χρέος. Τὸ εἶπαμε δὲ ἔννοεῖ-
ται πῶς ἂν τόντις εἶτανε τὰ πράγματα ὅπως τὰ νό-
μιζε ὁ κ. Ἀμάρος, καὶ μὲ χειρουργηθῇ, καὶ δίχως
χειρουργηθῇ, πάντα ἡ ἀρρώστη χαμένη. Ὅσο θέ-
λει, μὰ τοῦλάχιστον δὲ θῶφταιγε ὁ γιαντρός, δηλα-
δὴ δὲ θὰ τὴ σκότωνε τὸ χειρουργηθῇ. Τὸ χρέος του
ἀφ' οὗ, αἰμέσως νὰ τὴ χειρουργήσῃ. Μὰ τὸ χρέος του
φαίνεται πῶς δὲν τοῦ σφερνε τότες νὰ τὸ κατα-
λάβῃ.

Μπορεῖ πάλε καὶ νὰ μὴν ἤξερε ὁ ἄθρωπος τί νὰ
κάμῃ. Ὁδηγίης ποῖος νὰ τοῦ δώτῃ ; Σὲ φωνάζουνε
ἄξαφνα σ' ἐνὸς ἀρρώστου· πᾶς σπίτι του· συναγρι-
κίεσαι ἢ μὲ τὸν πατέρα του ἢ μὲ τὸ γιὸς του, μ'
ἕνα λόγο, μὲ τοὺς δικούς του. Ἐδῶ τίποτα ! Δὲν
ἀξιώθηκε νὰ δῇ οὔτε τᾶφεντικὰ οὔτε δουλικῶς. Κόρη
του δὲν εἶτανε. Ἄς κοπιᾶσουνε κ' ἡ ἰβγενειά τους.
Τόσο παράξενο τοῦ φάνηκε νὰ μὴ ζυγώσῃ κανεὶς
στὸ σπουδαστήρι τοῦ, ποῦ ῥώτησε κιόλας μιά μέρξ

του ἡ γλωσσολογία ἔγινε ἐπιστήμη, ὕβρεις κατὰ τῆς ἐθνικῆς γλώσσας, λόγοι καὶ θεωρίαι ἱκαναὶ νὰ σηκώσουν τὰς τρίχας κάθε ἀκροῦ δακτύλου ἀψαμένου τῆς γλωσσολογίας· τὸ πείσμά της τέλος καὶ ἡ πανηγυρικὴ τῆς ἀδυναμία νὰ ἀρθῇ ἐπὶ τέλους εἰς τὴν ἀποψιν καὶ ἀντίληψιν τοῦ Χατζηδάκη, νὰ πεισθῇ εἰς ὅσα λέγει αὐτὸς τέλος πάντων, ἂν ὄχι εἰς ὅσα ξεροκοπνίζουν εἰκοσι χρόνια τώρα ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους πολεμεῖ, ὅλα αὐτὰ προδίδουν μίαν γενικωτέρην ἐπιπολαιότητα, δείχνουν μίαν βεβηλωμένην σαπίλα.

Διότι δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ συζήτησις διὰ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία τὴν γεννᾷ· αὐτὴ ἀπλῶς κάμνει νὰ ἐκδηλωθῇ κατὰ τὸ ὅποιον ὑπάρχει εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀτόμου, εἰς τὸν χαρακτῆρα τῆς κοινωνίας. Δὲν εἶναι καλὸν οὐσιαστικὸν διὰ τὸ ποῖον, τὸ πνευματικὸν ὕψος, τὸν πολιτισμὸν τῆς κοινωνίας ἐκείνης, οὔτε εὐόκων σημείων δι' ἕνα εὐελπί μῆλλον της, ἂν τόσῳ σιγᾷ κατορθώνῃ νὰ ἐννοήσῃ καὶ νὰ ἀσπασθῇ τὴν ἐνδεικνυμένην λύσιν τοῦ ζωτικωτάτου ζητήματός της. Αἱ συχνόπυκνοι φωναί, καὶ διαμαρτυρίαι· ποῦ κάθε τόσῳ ἀκούονται ἐναντίον ἐκείνων ὅσοι ἐπιχειροῦν νὰ προαγάγουν τὴν λύσιν, διεγείρει φόβους ὅτι ἡ κοινωνία αὐτὴ ἡ ὁποία τόσα κῆρυκα μέλη αὐτοῦ τοῦ εἵδους ἐγκλείει εἰς τοὺς κόλπους της, δὲν θὰ εἴμπορῃ νὰ λύσῃ πρεπόντως οὔτε ἄλλα κοινωνικὰ ἢ ἐθνικὰ ζητήματα, ὅπου ἀπαιτεῖται ἀρνήσις πλανῶν καὶ προλήψεων τοῦ παρελθόντος, ἐταστικὸν καὶ βαθύ βλέμμα πρὸς ἐξερεύνησιν τοῦ μέλλοντος, ἐπιμελεστάτη στάθμισις ὅλων τῶν παραγόντων, εἰ ὅποιοι ἀπεργάζονται τὸ παρόν.

Ἀκόμη πρὸ μερικῶν μηνῶν μᾶς εἶπε ἕνας Γερμανὸς νεοελληνιστῆς, ἀπὸ τὴν Λειψία, ὁ Karl Dieterich· ἡ ἀντίστασις τῆς κοινῆς γνώμης, ἡ συντρίβουσα δύναμις τῆς παραδόσεως δείχνουν τὸν μεσαιῶνα ποῦ βασιλεύει ἀκόμη, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον εἴμεθα βουτηγμένοι· καὶ ξεχωριστὰ συνθῆκαι εἰς τὰς ὁποίας ζητοῦμεν νὰ τοποθετηθῶμεν εἶναι συμπτώματα ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀσπίδας.

Με φρίκην «μὲ ψυχικὴν ὀδύνην» ἀναλογιζόμεθα καὶ ἡμεῖς ὅλα αὐτὰ. Μᾶς παρηγορεῖ μόνον ἡ ἰδέα ὅτι ὁ χρόνος, μᾶς μετὰ τὰς σθουνομένης παλαιᾶς γενεᾶς, θὰ ἡμπορήσῃ νὰ σαρώσῃ ὅτι εἶναι δυνατόν, καὶ ἡ ἰδέα ὅτι μία νέα ἀγωγή θὰ μᾶς δώσῃ καὶ δυνατώτερον μυαλό. Κάθε φίλος τῶν Ἑλλήνων, εἶπε πρὸ μερικῶν ἀκόμη ἐβδομάδων ὁ Τούμπ, πρέπει νὰ

τὸ ὁμολογήσῃ· ἡ πνευματικὴ ξερατὶλα εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς καθαρευούσης. Αὐτὰ μᾶς δίδουν ἐλπίδα· εἰδεμὴ θὰ ἔπρεπε ὄχι νὰ μεταβῶμεν εἰς τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, ὑπακούοντες εἰς τὰς εἰσηγήσεις σας, ἀλλὰ νὰ αὐτοκτονήσωμεν.

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ ἄς τὸ ἀφήσωμεν πλείον, ἀφοῦ ἀμφότεροι ὑπεσχέθημεν νὰ μὴ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν συζήτησιν τῆς οὐσίας. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι ἡ βραχεῖα αὕτη συνάντησις μᾶς δὲν ἔβλαψε. Ἡ ψυχικὴ ὀδύνη εἰς τὴν ὁποίαν σὺς ἐβύθισαν αἱ ὀλίγαι λέξεις ἄς τις σας κατεχώρισαν ἐν τῷ «Νέῳ Ἀστεῖ» ἔσχε καὶ τὴν καλὴν αὐτῆς ἀποψιν.

Μολοντί δ' ἀπέφυγα νὰ σὺς ἐμιλήσω περὶ τῶν βλέψεων καὶ τῶν σκοπῶν τῆς Μεταρρυθμίσεως, μολοντί οὔτε κἂν κολακεύομαι ὅτι σὺς ἐκέντησα ἔστω καὶ ἐλάχιστον τὴν ὁρεξίν νὰ ἐνδιενοχῇτε κάπως περισσότερο περὶ τοῦ ζητήματος ἢ καὶ ἀσχοληθῇτε βαθύτερον, σὺς εὐγνωμονῶ (μὲ τὴν καινουργία σημασία) διότι μοῦ ἐδώσατε τὴν ἀφορμὴν νὰ εἰπῶ ἐκ μέρους ὅλων τῶν ὁπαδῶν τῆς Μεταρρυθμίσεως εἰς σὺς καὶ τοὺς ἄλλους οἱ ὅποιοι ἀναγινώσκοντες τὰ γραφόμενά σας θὰ εἶπαν μὲ κίνημα ἀνακουφίσεως «καλὰ τὰ λέει, τὸ εἶχαν παρακάνει ἐπὶ τέλους, τοὺς χρειάζεται», νὰ εἰπῶ μερικὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα πρὸ πολλοῦ ἔπρεπε νὰ εἶχον λεχθῇ, καὶ τὰ ὁποῖα καλὸν εἶναι νὰ λεχθῶσι ἀπαξ διὰ παντός.

Ὁ λάφυγξ μου ὅμως ἐξηράνθη ἐν τῷ μεταξὺ· ἡ χεὶρ μου ἡμωδίσκε. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε λοιπὸν νὰ ξαναχυρίσω στήν γλώσσά μου. Θέλω νὰ σὺς μιλήσω ἀπὸ τὴν καρδίᾳ μου καὶ—μὲ κίνδυνον νὰ σὺς φανῇ πάλιν ἡ γλώσσά μου ἀνόητος—προτιμῶ νὰ σὺς τὰ πῶ περισσότερο ρωμαϊκά καὶ ἥττον εἰς τὴν ἀθανάτου γλώσσαν, ἡ ὁποία δὲν εἶναι γιὰ τὰ δόντια μου.

Δὲν ἔχομε τὴν παραμικρὴ διάθεσιν νὰ σὺς κάνομε—ἐννοῶ τὴν παλιὰ γενεὰ—ν' ἀλλάξτε γνώμη· ξέρομε, τὸ εἶδαμε, ὅτι καὶ ἐν τῷ δοκιμάσασθαι, εἶναι χαμένος καιρὸς· σχεδὸν εὐκολώτερον ἀπὸ αὐτὸ μοῦ φαίνεται πῶς θὰ ἦτον νὰ γράψετε ἐσεῖς στήν γλώσσά σας μὴ καινουργία Ἀντιγόνη ἢ ἐνν καινουργία Κρίτωνα σὺν τὸν Πλάτωνα ποῦ τόσο πολὺ—καὶ μὲ τὸ δίκιο σας—θαυμάζετε. Ἐσεῖς οἱ ἴδιοι μὲ τις ἰδέες ποῦ ἔχετε καὶ τις γλωσσικὰς νεφελοκοκκυγίες ἀπὸ τις ὁποῖες ξεκινᾶτε, μᾶς ἀποκλείετε κάθε τρόπο, τινάζετε στὸν ἀέρα κάθε γεφυρά ποῦ θὰ μπορούσε νὰ μᾶς συνάψῃ.

Ἐτίλειωσε. Ἡ συνεννόησις μεταξύ μας δὲν εἶναι δυνατή. Δὲν ὑπάρχει οὔτε ἕνα σημεῖον ἐ-

παφῆς. Ζοῦμε καὶ οἱ δύο στήν πόλιν τῆς Παλλάδος—καθὼς τόσο ὥραϊα τὸ λέτε—ἀλλὰ ζοῦμε σὶ δυὸ κόσμους τόσο διαφορετικούς, τόσο ξένους ὥστε νὰ μὴ ἐννοοῦμαστε· τόσο διαφορετικὰ μάτια καὶ αὐτιά· ἔχομε, τόσο ἀλλιώτικα αἰσθανόμεσθε, τόσο ἀλλιώτικες σκέψεις ἔχομε, ὥστε ὁ ἕνας βλέπει τὸν ἄλλο σὺν οὐρανοκατέβατο καὶ ἀπορῶ πῶς γίνονται νὰ βρίσκονται τέτοιοι ἄνθρωποι κάτω ἀπὸ τὸν ἴδιον ἥλιο.

(Στ' ἄλλο φύλλο τελιώνει)

ΜΑΝΩΛΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ

ΑΦΤΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Μία τρίχα δὲν ἐχάρηκεν ὁ ἔρμος μαλλιαρὸς, Μὰ δντας ὁ χάρος ἔφτανε, μὴ νάβῃ εἶχε προφάση Διαβάτες, εὐχρηστέ του, ἔς εἶναι καὶ νεκρὸς — Πῶσο ἂν τ' ἀκούσῃ θὰ χαρῇ-τις τρίχες νὰ χιλιάσῃ.

ΝΙΚΟΛΟΣ 1°.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΑΔΗΘΕΙΕΣ

Λεβ... 2.2.907

Φίλιππε,

Πολὺ εὐχαριστήθηκα μὲ τὸν «Hellenic herald» Νο 3 ποῦ μοῦ ἔστειλες· ἕνα τέτοιο φύλλο ἔπρεπε ἀπὸ πολὺ πρὶν νὰ τὸ ἔχομε, μὰ καλλίον ἀργὰ παρὰ ποτέ. Ὅλα τ' ἄρθρα του εἶναι γραμμένα σωστά καὶ φρόνιμα· καὶ ὅτι ἄλλο δημοσιεύεται μέσα εἶναι καλὸ διαλεγμένο γιὰ τὸ σκοπὸ τοῦ φύλλου. Ξεχωριστὴ ἐντύπωση μοῦ καὶν τὸ ἄρθρον «The Albanian question», γραμμένο, καὶ δὲ γελλιέμαι, ἀπ' τὸν ἑλληνοαρβανίτη ποῦ ξέρομε. Εἶμαι συμφρονότατος μὲ τὴν γνώμη του, ὅτι ἡ Ἑλλάς πρέπει νὰ γκαλιᾷ τοὺς Ἀρβανίτες, χωρὶς νὰ ζητᾷ νὰ τοὺς ἀλλάξῃ ἐθνισμὸ καὶ γλώσσα, γιὰ νὰ σταθῇ πρὸς στίβον ἐναντικτὸν Σλαβισμό. Ἄς γίνῃ ὁ ἀρχηγὸς τοὺς καὶ προστάτης καὶ ἄς τοὺς βοηθήσῃ νὰ ὁργανωθῶν σ' ἐλεύθερον ἔθνος καὶ νὰ μπουὶν στοῦ πολιτισμοῦ τὸ δρόμο, καὶ ὕστερα, ἀφοῦ ἔῃ πρῶτα πῶς ἔγινε ἡ καρδιά τοὺς ἑλληνική, ἂν μπορῇ ἄς τοὺς μαθῇ ἀκόμη καὶ τοῦ Θουκυδίδου τὴ γλώσσα. Ὁ Ρήγας ποῦ κήρυχνε τὴ Λευτερίαν γιὰ ὅλα τὰ ὑπόδουλα στοὺς τούρκους ἔθνη καὶ γιὰ τοὺς ἴδιους τοὺς τούρκους καὶ

τὸν κ. Ἀμάρο γιὰ κάθε ἀπαντελούμενο καὶ ἂν ποτές γίνῃ τὸ νεφροκόψιμο.

— «Ποιὸς θὰ πλερώσῃ τὰ ἔξοδα;»

Ἰσως νὰ τὸ συλλογίστηκε πάλιν καὶ τοῦτο, ἴσως γιὰ τοῦτο νὰ μὴν ἔκαμε καὶ τίποτα, ἴσως γιὰ τοῦτο νὰ μὴν εἶδε τὸ χρέος του, ποῖο εἶτανε. Ἰσως ὅμως καὶ νὰ μὴν τὸ καταλάβῃ πῶς ἔχει· δὲν ἔχει, ἀπαραίτητο νὰ ἐνεργήσῃ καὶ νὰ ἐνεργήσῃ ἀμέσως. Θὰ τὰ ταίριαζε μὲ τὸ νοῦ του ἀπαράλλαχτα σὺν τὸν κ. Ἀντρέα. Ἡ ἀρρώστη καλὰ, πολὺ καλὰ. Πέτυχε τὸ ἕνα· τί γυρέβεις ἄλλο; Φρόνιμη ἀρχή, δὲ σοῦ λέω, μὰ πρέπει πρῶτα νὰ πετύχῃς στάλθῃ.

Ὅπως καὶ ἂν εἶναι, γιὰτὶ μέσα της τὴν ἔτρωγε κάποιος καημὸς, χαρούμενη γύρισε ἡ Κατινούλα στὰ φρονετικά της, τὴν παρασκεύη τάμπόγεμα, πρῶτη τοῦ Ἀλωνάρη. Τὸ καημὸν τοῦ Μοιριτοῦλι κόντεψε νὰ λωλαθῇ, ποῦ δὲ ζοῦσε χωρὶς τὴν νταντὰ της τὴ χαδεμένην. Τὴν καμαρώνανε ὅλοι γιὰ τὰ κόκκινά της τὰ μάγουλα, γιὰ τὴν καλὴ της τὴν ὄψη. Καμάρωνε καὶ ἡ Κατινούλα, ποῦ μόλις πάτησε σπῆτι καὶ ἀρχισε νὰ δουλέβῃ, ἐπειδὴ καὶ τῆς φαινότανε τὸ σπῆτι ἀλάκαιρο ἀμελημένο, ἀπαστρο, χάλια. Συγύρισε τὴν κάμαρα τῆς Ἀννας καὶ τοῦ κ. Ἀντρέα,

ἔστρωσε τὰ κρεβάτια. Κάπου κάπου ὅμως καθότανε ἡ ἀκκουμποῦσε πονοῦνὰ σ' ἕνα ἐπιπλο, νάνασάνη. Τὸ βράδυ, σεβρίρισε στὸ τραπέζι. Κουρασμένη λιγάκι. Ἀμέ, τί; Ἐτσι, ἔφτυς, νὰ γειάνῃ; Ὁ πρᾶσῃ. Κ' ἴδια δὲν πρόσεξε. Πιὸ κουρασμένη τὴν ἄλλη μέρα. Σάστισε. Τὴν τρίτη, πέντε τοῦ Ἀλωνάρη, κρεβατωθῆκε μὲ τὴ θερμὴ.

Δὲ χωράτεθε ἡ ἔχιδνα τῆς Χρύσας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'.

Ὁ Σοφοκλῆς.

Ὁ Σοφοκλῆς σκόλαζε. Κλεισμένο τὸ βιβλίον καὶ ὁ καθηγητὴς προετοιμαζότανε νὰ φύγῃ γιὰ τὸ ποθὲν τοῦ τοῦ Χαμονοκόρφι, ἐκεῖ νὰ ἐργασθῇ μὲ τὴν ἡσυχία του πᾶς ὅλο τὸ καλοκαίρι. Προτοῦ φύγῃ ὅμως, εἶχε κάμψουσα νὰ βάλῃ σὲ τάξιν καὶ βιαζότανε. Ἡ Ἀκαδημία, ὁ Πέτρος, ἡ ἀρρώστια τῆς Κατινούλας—ὄχι δὲ καὶ τόσο, νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια—ὅπως καὶ ἂν εἶναι, τὸ ἕνα ἢ τὸ ἄλλο τὸν ἀργοπορήσανε τὸ χειμῶνα, καὶ τώρα μόλις πρόσφαινε. Τὸ βιβλιοδέτη τοῦ πρόσμενε καὶ ἔπρεπε νὰ τοῦ παραδώσῃ κάθε τόμο, κάθε περιοδικό, κάθε φημερί-

δα—τις φύλαγε καὶ δάφτες—μ' ἕνα χαρτάκι χωριστὸ γιὰ τὸ καθένα, ὡς καὶ γιὰ τὴν παραμικρὴ φυλλαδόουλα, σημειώνοντας στὸ χαρτάκι τὸν τίτλον, τὸ χρώμα, τὸ εἶδος τοῦ πεττιοῦ καὶ τὴν τιμὴν, ποὺ συμφωνήσανε καὶ τὴ γνώριζε ἀπὸ τὸ μέγεθος. Ἀγόρασε κείνη τὴ χρονιά ἕνα βιβλίο βιβλία· συνήθιζε καὶ τάγορᾷζε τὸ Πάσκα. Στοιχαστήκανε ἀπὸ τότες ἄδετα χάμου, γιὰτὶ ὅσο δὲν εἶτανε δεμένα, δὲν τὰ φιλοξενόυσε στὰ ῥάφια τῆς βιβλιοθήκης του, μήτε μπορούσε νὰ τὰ βλέπῃ ἔτσι, γυμνά, κουρελλιασμένα καὶ ἀταχτα. Φαντάσου. Λοιπὸν τί καημὸς ποῦ ἀπὸ τὸ Πάσκα κοιτόντανε κακορίζικα καὶ ἄντυτα στὸ λαμπρὸ τὸ ἐργαστήρι! Κόντεθε κιόλας ἡ μέρα τοῦ μισομοῦ· σήμερα, τετάρτη, ἔξιν τοῦ Ἀλωνάρη· μεθάβριο, παρασκευή, ὀχτώ, καὶ ταξίδι. Ὁρισμένο, ἀμετάλλαχτο, τέλειωσε. Ὁ κ. Ἀντρέας, ἄμα τὰ ποφάσιζε, καὶ ὁ κόσμος νὰ χαλνοῦσε, δρόμο. Τὴν πέμτη, δηλαδὴ τὴν ἀβριανὴν τὸ πουρνό, ἐμελλε νάρθῃ καὶ ὁ βιβλιοδέτης. Ἀπαραίτητο νὰ μὴ χασομερήσῃ ὁ κ. καθηγητὴς, καιρὸς δὲν τοῦ ἀπόμνησκε, καὶ ἴσως ἴσως χολόσκανε, ποῦ δὲν εἶχε πᾶς νὰ καταλογίσῃ παρὰ κατὶ ἀθηναϊκὰς φημερίδες, ἐπειδὴ τοῦ στέλλανε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, καὶ δὲν τάβγαζε πέρα μὲ τοὺς ἀριθμούς, τὰ μπερδεβε μὲ τις μερομηνίες.

τούς ἤθελε ὅλους ἀδελφοὺς, μήπως φαντάστηκε πο-
τὲς πὼς πρέπει γι' αὐτὸ νὰ τοὺς ἀλλάξῃ πρῶτα τὴ
γλῶσσα ;

Μακάρι νὰ τὰ νοιώσουν αὐτὰ οἱ στενοκέφαλοί
μας πατριῶτες. Καλὰ θὰ κάνουν νὰ μελετοῦνε τὸ
ἑγγλογλωσσὸ φύλλο.

Γεῖά σου

Σ

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ (*)

Φίλε μου κ. Ταγκόπουλε,

Με μεγάλη μου ἀγανάκτηση, αὐτὲς τὶς ἡμέρες,
διαβάζω σὲ κάποια λαχανόφυλλα μεγαλόσχημα τῆς
Ἀθήνας, ἓνα σωρὸ μωρολογίες καὶ μπερμπαντιές,
γιὰ τὴν «Ἐπιχορήγηση τῶν Πρίγκηπων».

Σαλιαρίζουν, φωναίζουν, βρίζουν χωρὶς νὰ θέλουν,
αὐτὰ τὰ λαχανόφυλλα, νὰ μᾶς πουν τί ζητοῦν νὰ
πιτύχουν. Θέλουν ἀναρχία ; Θέλουν δημοκρατία ἢ
νὰ στραβώσουν τὴ γνώμη τοῦ Λαοῦ — πάει, πέρασαν
αὐτοὶ οἱ καιροὶ — ἢ πάλι ζητοῦν καὶ ἄλλο πού
ντρέπονται νὰ τὸ πουν : «Ἐπειτα δὲ μὲ τί δικαίωμα
ἐκφράζουν τὴ γνώμη τους οἱ κ. Ταρταρίνοι, γιὰ γνώ-
μη ἐνὸς Λαοῦ, πού σέβεται καὶ ἀγαπᾷ τὴ Βασι-
λική του Οἰκογένεια, γιατί εἶναι σωστὸ καὶ πρέπει
νὰ τὸ κάμνῃ ἕνα; Ἀχὲς, πού ἔχει μεγάλαιον, δόξα
καὶ μέλλον».

Σοὺ φωνάζουν τάχα γιὰ φτώχεια καὶ γιὰ φό-
ρους, ἐνῶ κάθε μέρα βρίζουν τὴ συναλλαγὴ, ἐνῶ τὰ
ἐκατομμύρια τρώγονται ἀπὸ κρηναριὸ ὑπαλλήλων,
καθὼς τὰ σφάττει προχτές στὴ Βουλὴ ὁ παλιὸς Ὑ-
πουργὸς τῶν Ναυτικῶν κ. Βουδοῦρης.

Σοὺ φωνάζουν γιὰ στρατὸ, ἐνῶ σὺ ἔλθῃς ἡ ὥρα
νὰ ἐνεργήσῃ αὐτὸς ὁ στρατὸς καὶ νὰ πολεμήσῃ, στὴν
πρῶτη γραμμὴ του, στὴ φωτιὰ θὰ εἶναι τὰ Ἑλλη-
νόπουλα οἱ Πρίγκηπες, καθὼς ὁ Διάδοχος στὸ Δομο-
κὸ μὲ τὸ πρίγκηπα Νικόλαο τὸ 1897. Σοὺ φωνά-
ζουν τάχα γιὰ Ἑθνικὴς Ἰδέες, ἐνῶ ὡς τὰ χτές τὰ
ἴδια τὰ πεντάρικα φύλλα φώναζαν ὅτι δὲν ἔχουμε
πρέσβεις καὶ μὲ τοὺς πρέσβεις μας ποτὲ δὲν πιτύ-
χαμε τίποτε καὶ ὅ,τι κατορθώσαμε, τὸ κερδίσαμε
μὲ μὴ δύναμη τῆς Δυναστείας μας. Καὶ ἐνῶ ξέρουν
ὅλα αὐτὰ καὶ ἀκόμη περισσότερα σοὺ μάσσουν καὶ
σοὺ ξερνοῦν μὲ ἀνάξια τελευταίου βλάκα κάθε λο-
γῆς μωρόλογα νομίζοντας πὼς ἔτσι θὰ ποτίσουν μὲ

(*) Δημοσιεύεται στὸ τέλος τοῦ φύλλου γιατί μετὰστά-
θηκε ἀργά.

Ἐκείνη τὴ στιγμή, πέντε ἡ ὥρα τὰπόμεμα,
μπήκε ἡ Κατινούλα στὸ ἐργαστήρι. Χάρηκε πού τὴν
εἶδε. Καὶ βέβαια ! Ἐχτές τὸ βράδυ στὸ κρεβάτι
καὶ νὰ τὴνε πάλι στὸ ποδάρ. Ἐρχόντανε ἀπ' ὄψεω
ἡ Κατινούλα. Τὴν εἶχε πάει ἡμέσως ἡ Ἄννα στοῦ
κ. Λανέζου, νὰ μάθῃ τί τρέχει, νὰ τοῦ ζητήσῃ καὶ
δηγίες γιὰ τὴ διαμονὴ τους στὴν ἐξοχὴ. Ὁ κ.
Ἀντρέας τῆς παράγγειλε λοιπὸν, σὰ γυρίσῃ, νὰ τοῦ
πῇ τί τοὺς εἶπε ὁ γιατρός. Μοιάζει μάλιστα, τὸ
πρῶτ', σὰ νάνυπομονοῦσε νὰ ξεκαθρίσῃ τὰ καθήκα-
στα, ἐπειδὴ τοῦ φαινότανε ἀξήγητη καὶ δίχως λόγῳ
ἡ ψεσινὴ θερμὴ, καὶ θέλησε νὰκούσῃ νέα προτοῦ μι-
λήσῃ μὲ τὴν Ἄννα, πού εἶχε ψούνια ὡς τὸ βράδυ
καὶ τὴν προσμένεαν μόνο γιὰ τὸ φαγί. Τώρα, σὰ
νὰποξενόυσε ἄξαφνα καὶ ἀνυπομονησιὰ καὶ θερμὴ.
Ἀφοῦ τὴν ἐβλεπε ὀρθία, τί νὰ γυρέθῃ καὶ νὰ παρα-
γυρίθῃ ; Φτάνει ἔτσι ὁ ἄνθρωπος πῶτερον πάντα
κυβερνιέται μὲ τὰ μάτια παρὰ μὲ τὸ νοῦ ἀπὸ ὕλη
λὲς ὡς κ' ἡ ψυχὴ του. Τὸ πῶς περίεργον εἶναι πού
βυθισμένος στὶς φημερίδες του, μήτε μὲ τὰ μάτια
του καθαφτὸ δὲν ἔκρινε, ἀφοῦ μόλις τὴν κοίταξε καὶ
τὴ ρώτησε πολὺ ἄθωα.

— «Αἶ ! Κατινούλα μου, καὶ δὲν εἶσαι κουρασμέ-
νη μὲ τὸ παραπάνω, ἔλα λιγάκι νὰ μὲ βοηθήσῃς, νὰ,

φαρμάκω τὴν ἀγάπη τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς Βασιλικῆς
οἰκογένειας καὶ θὰ χωρίσουν τὸν ἱερὸ δεσμὸ τῶν δύο
αὐτῶν ἔξουσιν. Καὶ ἀκόμα τολμοῦν, οἱ ἀνθρώπια-
στοι, νὰ σοὺ λέγουν πὼς αἱ Ἑλλὰς γίνηκε τιμά-
ριον τῆς Αὐλῆς καὶ σοὺ κάνουν καὶ Δημοψηφίσμα-
τα ἀπὸ τὰ συνηθισμένα καὶ ταχυδακτυλουργικά τῆς
πεντάρας ἢ δεκάρας, γιὰ νὰ μπερῇ ὁ κάθε Φασου-
λῆς καὶ χυδαῖος νὰ σοὺ λέγῃ ἰλεύτερα τίς ἰδέες του
καὶ νὰ κοπανᾷ ἀνόητα λόγια καὶ βρισιές, γιὰ τοὺς
Πρίγκηπες καὶ τὴ Δυναστεία μας, πού κάθε ἀλη-
θινὸς πατριώτης τὴν ἔχει καμάρει καὶ ἔθνικὸ φυλακτό.

Κέρκυρα.

ΗΛΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Δημοδιδάσκαλος

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

«Ὁ νέος βοηθὸς ἀνέλαθεν ἀπὸ χθὲς τὰ καθήκοντά του,
δημοσιεύοντας τοῦ διατάγματος εἰς τὴν «Ἐφημ. τῆς Κυ-
βερνήσεως» καὶ ὀρκισθέντος ἐνώπιον τοῦ κ. Πρυτάνεως».
(«Ἀκρόπολις» 7 τοῦ Φλεβάρη, σελ. 2, στηλ. 1, ἰσάδα
14—15).

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Κάποιος ἄστεϊος ρεπορτάγκος μᾶς καταδιασκέδασε στὴν
«Ἀκρόπολη» τῆς Τρίτης γράφοντας διάφορα δημοσιογρα-
φικὰ ἀνέκδοτα, ἀπὸ τίς συνηθισμένες, γιὰ τὴν «Ἀρρωστη
Δούλα» τοῦ Ψυχάρη καὶ γιὰ τὴν «Μπομπή» τοῦ Πασχάλη.

— Ἀπορώμε πὼς ὁ φιλάτεος καὶ πολυκαταγνημένος Τιμ.
Σταθόπουλος — πού δὲν εἶναι στίς ἀρχὲς τοῦ καθόλου Ἀ-
σταθόπουλος (τὸ παρανόμι χύθηκε στὸ ἴδιο καλοῦπι τοῦ
Βεψυχαρη καὶ Πατσογιάννη πού μεταχειρίζεται ἡ «Ἀ-
κρόπολις») ἐπιτρέπει στὰ παλιόπαιδα νὰ γράφουν τέτοιες ἀ-
νοησίες καὶ δὲν τοὺς τραβᾷ λίγο τ' αὐτάκια.

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΙΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

Ἀπὸ Πέμπτη δὲ Πέμπτη.

Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν ὁ Ν. Καλογερόπουλος

Σποταμοί. Περαιὰς 1, Ἐπαρχίης 5.

Λαβωμοί. Ἀθήνα 6, Περαιὰς 4, Ἐπαρχίης 3.

Κλεινὴς. Ἀθήνα 5, Περαιὰς 3, Ἐπαρχίης 2.

Ἀπαγωγές. Ἀθήνα 3, Ἐπαρχίης 2.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

«κ. Κεφ. Κέρκυρα. Λάβωμε ἀπὸ τὸν κ. Σωτ. τὴ συν-
τρομή» τας τοῦ 907 καὶ ὅς εὐχαριστοῦμε. — κ. Μ. Φιλ.
Ἐξοχο τὸ ἄρθρο γιὰ τὸ «Χρῆστος» καὶ θὰ μπεῖ ὕστερ' ἀπὸ

πιάσε δῶ τὸ χαρτάκι πού ἐπεςε, φέρε μου τὸ σπάγ-
γο ἐκεῖ, σήκωσέ μου τὸ σιχαμένο τὸ καρτόνι πού ξε-
γλίστρησε. Στὸ μεταξύ, μοῦ τὰ δηγᾷται».

Τί εἶπες ἡ Κυρία ; — «Δὲν πρέπει ποτέ νὰ τὸν
ταράζουμε στὴ δουλειά !» Τὸ πρόσταξε ὁ τάφος, ἔ-
σκυρτε τὸ κεφάλι τῆς ἡ ζωὴ, κ' ἡ Κατινούλα μᾶ-
ζωνε τίς φημερίδες, τοῦ τίς εἶδνε ὀλοπρόθυμη, ἀφοῦ
τοῦ ἀποκρίθηκε πρῶτα.

— «Ὅχι, δὲν εἶμαι κουρασμένη».

Κ' ἐνῶ ἀράδιαζε τὰ φύλλα νὰ τὰ ταιριάξῃ, κου-
βέντιαζε ξεθαῖρα μαζί τῆς γιὰ τὸν κ. Λανέζο. Κά-
ποτε μοιάζει ἀλήθεια σὰ νὰ εἶμαστε σ' ἓνα μέρος
κ' ἡ ψυχὴ μας καὶ ὁ νοῦς μου καὶ ὅλα μας νὰ εἶναι
μίλια μακριά. Πρόσεχε, δὲν πρόσεχε στὰ λόγια τῆς;
Μυστικὸ. Μυστικὸ καὶ γιὰ τὸν ἴδιο. Μὲ τὰ σωστά
του ὅμως, μάλιστα καὶ μὲ κάποιο κρύφιο καμάρι,
πού παίρνανε τὰ πράματα τὸν ἴσιο δρόμο, μὲ κάποιο
καμάρι τῆς καρδιάς, ὅ,τι λόγῳ τοῦ κ. Λανέζου καὶ ἂν
τοῦ ἀνάφερνε ἡ Κατινούλα, κάθε του λόγῳ τὸν παι-
νοῦσε, τὸν ἔγκρινε, τὸν ἐκόλιαζε μ' ἕνα.

— «Καλὸ ἄφτό ! Πολὺ καλὰ ! Μπράβο !»

Κ' ἔπειτα πάλι τὴ δουλειά του, ἡ μύτη πιά
μέσα στὶς φημερίδες. Καὶ πειδὴ κόντεβε νὰ τελειώ-
σῃ, τῆς εἶπε μὲ καλοσύνη.

ἓνα δὺ φύλλα. Γεῖά σου ! — κ. Ἀλεξανδρινό. Παραξε-
νεύσαι γιὰ τὰ Κουρούμπια κατορθώματα στὴν Ἀλεξάν-
τρα, μὰ ἔδω, πού ξέρουμε κάπως καλλότερα τὰ πρόσωπα καὶ
τὰ πράματα, τὰ βρίσκουμε φυσιωτικὰ καὶ γελοῦμα. Κάτι
ὅμως θὰ γραφεῖ γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα σὲ ἄλλο φύλλο τοῦ
«Νουμά» κ' ἔτσι μπαίνουν τὰ πράματα στὴ θέση τους.

«Αἶ ! ὦρα σου καὶ νὰ ξεκουρατῇς».

Ὅταν ἡ Κατινούλα βγήκε ἀπὸ τὸ ἐργαστήρι στὴν
ἀβλή, ἀντακμήθηκε μὲ μιὰ παλιὰ φιληνάδα τῆς Ἄν-
νας, πού ἐρχότανε βίχτα καὶ πού τρόμαξε ἄμα εἶ-
δε τὸ κορίτσι.

— «Μὰ τί ἔψη πού μοῦ τὴν ἔχεις σήμερα ! Τί
χάλια εἶναι ἄφτα ; Ἐλα νὰ μοῦ δείξῃς καὶ τὴ
γλῶσσα σου. Ἐλεεῖν ! Ἐσὺ, παιδάκι μου, πρέπει
ἀμέσως νὰ πῆσῃς στὸ κρεβάτι, νὰ ξεσταθῇς !»

Ναί, κρύωνε ἀλήθεια ἡ καμμένη. Ἀνέθηκε στὴν
κάμερή της, ἔπασε, καὶ ἀφοῦ ξαπλώθηκε, ἀναπέρασε
μὲ τὸ νοῦ της ὅλα τὰ ἱστορικά τῆς ἀπογευματινῆς
ἐκείνης στοῦ κ. Λανέζου Μέρχ φοιχτή. Σὰ νὰ τὴν
ἀποφάσιζε ὁ γιατρός καὶ σώνει. Πήγανε μὲ τὴν Ἄν-
να. Παραπονιέθηκε πρῶτα ἡ Κατινούλα πὼς τῆς πο-
νοῦσε τώρα καὶ τὸ σκέλι τῆς κάπου, πὼς τῆς ἔ-
θγαινε ἄξαφνα σπυρὶ ἄσπρο καὶ μάζωνε. Τόντις ὁ
κ. Λανέζος, ἐνῶ τὴ χειρουργοῦσε, τὴ λάβωσε χωρὶς
νὰ τὸ θέλῃ μὲ τὸ σμιλὶ του καὶ στὸ σκέλι. Ἰννοεῖ-
ται δυσχερῆστηκε ὁ ἄνθρωπος πού τόκαμε καὶ γι'
ἀφτό τὴ βεβαίωση, σὰν κοίταξε τὴν πληγούλα, πὼς
δὲν εἶναι τίποτα. Ὅστερα ἡ Κατινούλα τὸ γύρισε
τὸ μεταγύρισε, δισταξε, τέλος τὸ καταβέρσε, τὸ εἶ-
πε. Νά, ἔπρεπε τὸ νεφρὶ τῆς νὰ τῆς κόψῃ, νὰ γλυ-
τώσῃ, πού ἐννοεῖται ἀδυναμία ὀλοένα, πού τὸ κεφά-
λι τῆς πάντα ζαλισμένο, πού τὰ νερά τῆς νερά δὲν
εἴτανε, παρὰ ἔμπυς μοιᾶς, σκίπια καὶ σκίπια. Δὲν
τὸ φώναζε ὅμως μὲ τὸ ἄρρο, μὲ τὴν ἀπέλειπι-
σιὰ πού τὸ εἶχε φωνάξει στὸν κ. Ἀντρέα, γιατί σκια-
ζότανε μπροστά στὴν Ἄννα, γιατί τὸν μιστεβότα-
νε περισσότερον, γιατί ἐβγενικά τῆς φέρθηκε στὴν
κλινική. Ὁ γιατρός τίς ἡσώχασε καὶ τίς δύο μὲ τὸ
ἴδιο ἄχ ! τὸ χαμόγελο-ἐκείνο τοῦ κ. Ἀντρέου — οἶ-
νεται πὼς τὸ ἀπάγγελμα τὸ φέρνει σὲ κάτι κρίσιμες
στιγμὲς ἀπάνω στὰ χεῖλιά τους ἐλυνῶνε — μὲ τὸ
γλυκὸ καὶ μακρόπτερον χαμόγελο πού φρίκαζε ἡ ἄρ-
ρωστη σὰν τὸ ξαναεῖδε ἀπαράλλαχτο, ἔως κούλας
πὶς ψυχρὸ, ἡσυχὰ καὶ φιλικὰ τῆς εἶπε πὼς τὰ φαν-
ταζεται, πὼς τόσο ἀχάνα δὲν εἶναι τὰ πράματα,
τὴν ὠδήγησε κούλας σ' ἓνα καμάρικι δίπλα, τὴν
παρακάλεσε νὰ καθίσῃ καὶ τῆς ἀπόδειξε τὸ πιστεβε
ἄραγε ὁ ἴδιος ; πὼς ἔμπυς πᾶρα πολὺ δὲν ἔχει.
Κι ἄρχισε τότες μακρινὲς κουβέντες μὲ τὴν Ἄννα.

Ἐβρεχε ὅζω δυνατὰ. Ὅσο μιλῶσε ὁ γιατρός καὶ
ἀράδιαζε ὅρους ἐπιστημονικοὺς τῆς γιατρικῆς πού
μόλις τοὺς ἔπαιρνε τόφτι τῆς, κερρῶνε δὲν ξέρω γιὰ-
τί τὰ μάτια τῆς ἡ Κατινούλα στὸ παραθύρι. Πε-
τούσανε δὺ τρεῖς σπουργίτες δῶθε κείθε. Ἀχ ! ὁ
ἀέρας τοῦρανοῦ ! Ἀχ ! ἡ λεφεριὰ ! Ἡ βροχὴ λές,
καὶ τῆς λαλοῦσε τὴ λαλιὰ πού συνεδίνει μὲ τὴ φύση
τὰπλοῖκα τὰ πλάσματα καὶ τὴ γρικοῦνε τὴ λαλιὰ
τῆς φύσης, γιατί βρίσκου.ται πὶς σιμά τῆς ἀπὰ μᾶς.
Τῆς φάνηκε τῆς Κατινούλας σὰ νὰ εἶχε φωνὴ κάθε
σταλαματιά βροχὴ πού ἐπεφτε ἀπάνω στὰ τζάμια,
τῆς φάνηκε σὰ νὰ τῷγαρε ὁ καιρὸς, πὼς ἔπρεπε
τώρα τώρα, καὶ ὄχι τάχα πὶς ὕστερα, νὰ λυτρωθῇ.

Ὁ κ. Λανέζος πού στὴ βροχὴ δὲν πρόσεχε, πε-
ράτωνε τὴ μακρινὴ του τὴν ὁμιλίαν μὲ τὰκόλουθα
λόγια.

— «Βιάση καμιά. Κυρία μου, δὲν ὑπάρχει. Ἄν
ἡ θερμοκρασία τῆς ξεπεράσῃ τοὺς 39ο, μοῦ μνηστέ.
Φρόνιμο νὰ μείνῃ ἀκόμη καμιά δεκαπενταριά μέρες
ἡ ἀρρώστη μαζί σας στὸ Παρίσι, ἀφοῦ καὶ τοῦ λό-
γου σας δὲ φέβγετε ἀμέσως. Ἐπειτα, πηγαίνετε μὲ
τὴν ἡσυχία σας στὴν ἐξοχὴ, κάθεστε τρεῖς μῆνες,
καθὼς τὸ συνηθίζετε, ὡς τὸν Ἀη Δημήτρη. Τότες,
σὰ δυναμώσῃ, γίνεται τὸ χειρουργήμα — νὰ μὴν τῆς
χαλάσουμε τὸ χατίρι. — Τὴ φρασούλα του ἀφτό, ὁ
κ. Λανέζος τὴν εἶπε χαδεφτικὰ, κοιτάζοντας τὴ
φτωχιά του τὴν πελάτισσα — Πρέπει ὅμως πρῶτα νὰ
δυναμώσουμε, παιδί μου».

(ἀκολουθεῖ)